

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>		Negyedévre . 2 frt — kr.
Egész évre . 6 frt — kr.		Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . 3 > — >		<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . 1 > 50 >		Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >		Félévre . . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>		Negyedévre . 2 > 50 >
Egész évre . 8 frt — kr.		Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . 4 > — >		<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

Államistenség.

Irta: Kaas Ivor.

Budapest, ápril 27.

Békeség volt, de mikor lesz ismét békeség? Könnyelműen és gonoszul felidéztek a vallásháborút állam és egyház, hitetlenek és keresztények, felekezetek és polgárok között, hazánk romlására. A békét helyreállítani nem tudják, de nem is akarják azok, kik a háborúságot előidéztek, mert abból élnek és azáltal tartják fenn uralkodásukat.

Öt évvel ezelőtt a lelkiismereteknek teljes nyugalma volt Magyarországon. A Tiszakormány utolsó napjaiban miért kellett ezt megzavarni a februári rendelettel? A bukó Tiszazizmus új alapot keresett hatalmának fentartására s ezt a felekezeti-ségben vélte feltalálhatni. És azóta a szabadelvűpárt egyre növekedő hevességgel fokozza a vallási viszályt, hogy a zavarosban hálászva nélkülözhetetlenné tegye magát a kormányra nézve s megtartsa az államban a hatalmat.

Ezért kellett meghiusítania minden modus vivendit, minden kiegyezést. Ezért kellett mindig erősebb törvényekkel és rendszabályokkal feldulni a társadalmat s elkészeríteni az embereket, hogy pártos szenvedélyben a veszendő liberálismust új erőkifejtésre gerjeszszék. Ezt csinálják a komáromi jubileum óta különösen. Ez volt a hadüzenet, mely végét szakította a békeszerejő alkudozásoknak.

Ekkor történt, hogy Tisza István először hirdette ki a protestantizmusnak szövetségét az állammal. Nem azon természetes és jogos szövetséget, mely a nemzeti közmívelődés, a hazafiság és erkölcsiség ápolására az állam és valamennyi felekezet között kell hogy fennálljon, hanem azt a szövetséget, mely az állami mindenhatóságot hirdeti főelvének s ennek szolgálatába szegődte a protestantizmust más felekezetek elnyomására. Annak előtte a magyar protestantizmus ép ellenkezőleg

az államtól való függetlenségében kereste szabadságát; de nem elégithette ki érdekeit s ezért a Tiszazizmus, mely sohasem kereste az igazságot, hanem mindig az érdeket leste, fordított a dolgon s a kormányhatalom terjeszkedésében és uralomvágyában vélte feltalálhatni az eszközt a protestantizmussal a saját érdekeinek kielégítésére. Csakhamar szövetségben látjuk az államiség oltára körül a kormányhatalmat a liberálisizmussal, a protestantizmussal és a zsidósággal. Csak kevesen voltak protestánsok, kik észrevették az ezen politikában rejlő hitlenséget, türelmellenséget és szolgaságot. Ezek megtartották ellenzéki álláspontjukat az egyházpolitikában is, Szapáry, Apponyi és Ugron társaságában, nagy része azonban a kucucz hagyományokat a bihari pontok mellé felfüggesztve, szövetekezett Tiszával, mint Horváth Gyula és Eötvös Károly s tolták és tolják Wekerle és Bánffy, Csáky és Szilágyi szekerét, országunk veszedelmére.

Az államistenség fogalma az, melyet a mennybéli Isten helyett imádnak. Az állam földi fogalom, országa e világból való, az emberi társadalom alkotása, emberi törvények által igazgattatik, emberek által kormányoztatik, erkölcsana legfőlegb a humanizmusig emelkedik fel s magasabb törvényt az emberi észnél nem ismer. — Megfelel a természettudományi pozitivizmusnak, mely mindentudását a kísérletezésből meríti, minek a politikában az opportunizmus felel meg. Iskolája a liberálisizmus, melyben a szabadság eszméje az egyénre van fektetve és nem az igazságra — rendje pedig nem az erkölcsre, hanem a kényszerre, melyet az állam gyakorol. Ezen államistenség világias nézetével összeférhetetlen a kereszténységgel s tehát a protestantizmussal is. — Mert minden kereszténység kiindulási pontja a teremtő Isten akarata, s a hit a megváltó Jézus Krisztusban s ennek a hivelkel való közösségében, vagyis a kinyilatkoztatásban. — Azon liberálisizmus, mely tagadja,

hogy minden hatalom Istentől adatott, s minden ember czélja, hogy Istenben keresse tetteinek biráját és Jézusban vezetőjét, nem keresztény többé, hanem pogány. S a kinyilatkoztatás hite nélkül a protestantizmus is elveszti keresztény jellegét és alapját. — A modern állami liberalizmus hitlensége természetesen szövetkezik a zsidókkal, kik a kinyilatkoztatást el nem fogadják, de semminő keresztény vallással össze nem fér. — Vigyázzon a magyar protestantizmus, hogy ebben a szövetségben hitének maradványait el ne veszítse.

Beöthy Ödön emlékét dicsérik a protestánsok sokszor és újra, mert félszázaddal ezelőtt jogaikat és szabadságaikat védelmezte. Mi következik ebből, ha nem az a kötelesség és viszonyosság, hogy most, midőn az államhatalom a vallástalanság fanatizmusával a katolikus egyház jogai és szabadsága ellen ront s ennek papjait és hitvallóit gunyolja és üldözi, hitelveit megtagadja és kiküszöböli, törvényeket alkot a katolikus egyház megalázására és kormányrendeleteket bocsát ki élet érdekeinek sérelmére, hogy most azok a protestánsok, kik úgy éreznek, mint hajdan Beöthy Ödön és utóbb mindazon katolikusok, kik a Thun-féle pátens idejében az állami abszolútizmus ellen a reformátusok és lutheránusok vallásszabadságának és jogainak védelmére keltek, hasonlót tegyenek és a magyar katolikus egyháznak fizessék vissza, amivel méltányosan neki tartoznak. De nem; csak hagyják békén és ne kövessék Tisza Kálmánt a katolikus keresztények gyűlöletében, s ne szolgálják az államot a kereszténység és minden keresztény vallás leigázásában.

Ne követeljék Csákyval a vallástalanságot, midőn be akarja hozni a felekezet nélküli társadalmat a felekezet nélküli államban, istentelen erkölcsökkel. A hitetlen liberalizmus ezen fanatikus hőse Tisza Kálmánnal együtt, a Bánffy-kormányval és a szabadelvű párttal most

harmadszor ostromolják a magyar törvényhozást, hogy a vallástalanság szabadságát törvénybe iktassa. A polgári kényszerházassággal összevetve így akarják kivonni az egyént és a családot a vallás befolyása alól és az egyház kötelékéből, hogy az állami mindenhatóság lánczaiba verjék; azon államéba, melynek nincsen lelke, sem lelkiismerete, mely tehát nem hatolhat be polgárainak kedélyvilágába, hanem a hivatalos gépezet mértékével oszt, nyom, tör össze mindent. Mert az államistenség törvénye a betű, mely öl, s hatalma kényszer és erőszak.

Bizonyítja a nyitrai választás. Ami ott történt, az a szabadelvű párt egyházpolitikája. Nem a beszédek a képviselőházban a vallásszabadságról, hanem a nyitrai választás mutatja, hogy a liberális vallásszabadság miféle. Matematikailag be lehet bizonyítani, hogy a kulturharc politikája nem alkotmányos szabadság, hanem hazug zsarnokság. Mert a nyitrai kerületben összeiratott 2365 választó; a néppárt jelöltjére gróf Zichy Jánosra leszavazott 847 és visszautasított 369, összesen tehát néppárti választó volt 1216. Tehát az összes választók felénél 36-tal több, vagyis meg volt az abszolút majoritás. Janits Imrere pedig a kormány össze birt hozni 923 szavazatot s így a választáson megjelent bejegyzett polgárok közül 293 szótöbbséggel győzött Zichy, s ennek dacára a kormány liberális kortesei 76 szavazattal Janitsnak adták a mandátumot. Ezen jogtiprás az alkotmányosságnak elkobzása, a parlamentarizmus negációja, a legigazságtalanabb pártabszolutizmus, de nagyon liberális. Teszik a magyar állameszme

nevében, egyházpolitikájuk érdekében, a kulturharcban való győzelem kicsikarására. Ugy gyűlölik az egyházat, hogy tönkre teszik az ezer éves magyar alkotmányt.

Az igazságnak, a szabadságnak, a törvénynek és a vallásnak védelmére mittévők legyünk? Már Eötvös Károly Székesfehérvárott véres napokat jósól, vérontással fenyeget. Nekünk ragaszkodni kell a törvényes alaphoz és eszközökhöz. Bár igazságot a képviselőház bíráló bizottságától nem remélhetünk, mégis minden ily választásnál be kell adni a kérvényt, hogy hebizonyítsuk a visszaéléseket. Alkotmányunk öre a király; ha a nyitrai püspök káptalanja élén s világi uraktól kísérve a királyhoz panaszra menne, fejedelmünk meghallgatná alattvalóinak keservét. Ha nem használ egyszer, használ másodszor.

Igy szólott hozzám egyik miniszter: »A hazáért és a magyar nemzetért mindent fel kell áldozni s tölletek függ, hogy a vallási béke helyreállítsák.«

Ők kezdték, ők csinálták az egyházpolitikát, ők folytatják, ők erőszakoskodnak s tőlünk követelik a békét. Ők bíráják a hatalmat, a képviselőház többségével rendelkeznek, a sajtót vezetik, a választásokat csinálják, a királynak tanácsosai és mi állítsuk helyre a békét. Azt feleltem a miniszternek: »Magyarnak születtem s itt halok meg. Hazámnak tartozom egész életemmel és minden vagyonommal. De halandó ember vagyok s lelkemet nem adta az állam, lelkem üdvösségével az államnak nem tartozom.«

Tisza rectificans.

Alig került tegnapi vezércikkünk t. olvasóink elé: már megjött Budapestről az értesítés, hogy Tisza Kálmán az országgyűlésen rektifikálta székesfehérvári toasztjának értelmét a lapok téves közlései ellenében.

Rektifikációja oda megy ki, hogy ő csupán a reformátusok védekezésének szükségéről és nem támadásról beszélt; amahoz pedig minden felekezetenek joga van, az nem harszari riadó.

Ugy kell lenni, amint ő mondja. Tehát fogadjuk el.

Azonban: ki és mi ellen kell védekezniök, hazánkban, most, a protestánsoknak?

Minden árnyalatukat egybevéve félannyian sincsenek mint a katolikusok; mégis praedominálnak számban a különböző hivataloknál bíróságoknál, hatóságoknál, tudományos intézeteknél... Volt a közelebbi években egy időszak, midőn a főrendiház és képviselőház elnöki és alelnöki székei közül egybe sem jutott — kath. ember, még amolyan »jó« katolikus sem.

De hogy éppen most mi ellen kell védekezniök? most, midőn a politikai harc egész vonalán szövetségeseikkel együtt teljes győzelmüket ülik? Midőn a magyar nemzet egész életmenetét kizökkenteniök sikerült a nyolczszázados kerékvágásból s protestáns kaptafára huzták a házasságjogot anyagában, alakjában?

Nekik, a protestánsoknak kell védekezniök, törvények közzé cikkelyezett autonómia vastag sánczaai közt, mint független államnak a most már tőlük függő államban!?... Spectatum admissi risum teneatis amici!

Jótekonysági, nevelő és oktató intézeteik javainak, szellemének szabad birtokában, nekik kell védekezniök azok ellen, akiknek sem önkormányzatuk, sem szabad tanintézeteik, sem azok java részében független, tiszta kath. szellemök... ellenben az állami gyámkodás még az árváik szájába tett falatokra is kiterjed?!

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Egy csöpp hijja volt.

A „Tiszántul“ számára írta:

Mars.

A tágas vendéglő-terem egyik nagyobbacska asztalánál; mint minden este ismét együtt ült az összeszokott kedélyes asztaltársaság.

A fiatal ügyvéd — ki mint rendszeren ma este is legkésőbb jött a vacsorához — még bibelődött az imperial ezüst burkának lefejtésével, míg a tőle jobbra ülő sympathikus, kissé ábrándos arcú titkár már javában eregette finom havannája kékes bodor füstjét.

A rózsaszín szakállu erdész, a ki sokat tanult a suttogó falombtól; bugó gerliczétől, ihletől, ragyogó arcczal fejtegette minden szavát erélyes gesztusokkal kísérve, hogy igenis »jó«, hogy: »van szerelem a világon!«

A társaság többi tagja is, apró-cseprő vitába volt keveredve egymással; az egyik boszankodott, a másik kaczagott ennek a rovására; egyszóval a szokott jó hangulat uralkodott az asztalánál.

En is ott ültem közöttük.

De sem nem kaczagtam, sem nem vitakoztam; csak belébámultam a rezgő gázlángba... már rég kezemben volt vándor-botom.

Csak testileg voltam jelen az asztalánál; de a lelkem?... az vándorolt az álmok boldog országában!...

... Tündérpalotában, csillagmezőkön tán? ... Oh nem!...

Csak egy kicsi kis fészekben... egy parányi kis »otthonban.«

Azon a képen merengtem, a mely abból a csendes, boldog kis fészekből tárult lelki szemem elé.

Egy ismerős arcú fiatal életvidám férfi feküdt a hencseren. Keresztül-kasul mászkált a testén egy csöpp kis szőke jószág; a ki most tanulja kimondani az édes apja nevét, s végtelen gyönyörűséggel cibálja parányi két kezével ennek a haját és szakállát.

A szomszédaszobából éppen most lépett ki egy világos kék otthonkába öltözött bájos, szőke asszonyka, kezében a megtöltött pipát hozva férje számára.

A fiatal férfi gyöngéd szeretettel csókolja meg a gondoskodó kezeckét, hanem aki a pipát legelőször élvezni akarja: az a csöpp kis szőke jószág, aki — mert édes apja a keserű pipaszárat nem engedi a szájába fogni, jutalom fejében ugyancsak megtépázza a szerető édes apa bajuszát.

A szép szőke asszony még bájosabb lesz most, hogy a zavar oda költözött úde, gyöngé, rózsaszín arcára; látszott rajta, hogy nem tudta mi tévő legyen?...

A gyerek sirni kezd, mert az apja nem adja neki oda a pipaszárat...

A férjeckéjének pedig nem a leggyöngédebben lesz megsimogatva a bajusza és a szakállja: most melyiknek fogja pártját?

Hiszen mind a kettőt egyformán szerette! Végre édes határozatlansággal helyet foglal a hencser szélén, s mind a kettőt egymáshoz ölelve, hol egyiket, hol másikat jutalmazza, kár-

pótolja az anyai, a hitvesi csókkal; miközben forró szeretettel tellett feddő hangon rójja meg a csöpp kis szőke fiut:

— Totyikát nem szeretem, Toгыika kitépte az apuka bajuszát... aztán hogy megmutassa, hogy csakugyan nem szereti, annyi csókot rak rá, a mennyi csak elfér azon a parányi kis testén!...

... Én pedig ott álltam, vándorbotommal kezemben a kis fészek ajtajába; hogyha majd beleléte magát lelkem e boldog családi idyllbe, rögtön tovább folytathassam szünet-nélküli vándorutamot a czelelküli sivatagban... mint egy száműzött, bukott király.

Derüs, borus álmodozásimból, a mellettem ülő rózsaszín szakállu erdész barátom (aki közöttünk maradt szó legyen: minden költői hangulata mellett meglehetősen krakéler) egy nem éppen gyöngéd oldalba taszítása ébresztett föl.

Egyáltalánvéne nem igen szeretem, ha fölébresztenek, de ez egyszer komolyan aprehendálni akartam, s ehez megfelelő szigorú arczot kezdtem vágni a mivel azonban az én rózsaszín szakállu erdész cimborám nem sokat törődött; hanem fülemhez hajolva, következő szavakat sugta a fülembe:

— Te!... nem veszed észre, hogy az a röthaju, fehér nyakkendős ficsur, már negyed órája folyton tégedet fixiroz!?

— Bánja az ördög, felelém neki bosszusan — bizonyosan tetszik neki az én vörös orrom. Az erdész barátom vállat vont, mintha azt akarta volna ezzel kifejezni: jó, ha neked mind-egy, nekem mind-egy!...

Néhány percznyi csend következett, hanem

Ezek ellen kell — most — védekezni — Tisza Kálmánéknak?!

Ezt ugyan el nem hiszi nekik senki.

Mondunk mi mást a dunántuli ev. ref. egyháznegyede érdekes világi elnökének.

Most az országgyűlésen a táviratok hibás jelentése ellenében hivatkozott saját jobb emlékező tehetségére.

Tessék tehát visszaemlékezni arra az időre, midőn a hazai protestánsizmusnak csakugyan védekeznie kellett: a pápens idejébe. S akkor maga mellett találta a katolikusokat.

A hála talán mást követelne most a prot. uralom idejében a kath. irányában?

A polgári házasság és anyakönyvvezetés tanulmányozása.

Tudvalevő dolog, a kormány abban reménykedik, hogy a polgári házasságot sikerülend még ez évi november hó elsején életbe léptetni, tehát eljöttnek látta az időt arra nézve, hogy a polgári házasság s az állami anyakönyvvezetés terén tanulmányokat is tétessen, a törvény meghozatala után, a szándékok és reménykedések tizenkettedik órájában! A tanulmányokról az E—s következőket jelenti: A polgári házasság tanulmányozása céljából Németországba kiküldött jogászok csak két hétig fognak a kormány megbízásából Németországban időzni. A kiküldött jogászoknak az igazságügyi miniszter által e hó 20-ra összehívott anketen részt kellett volna venniük, de miután a kiküldöttek csak május elseje után érkeznek vissza a fővárosba, e miatt az anket-et elhalasztották. Az anyakönyvek vezetésének tanulmányozására kiküldöttek egyike, Sztelhló Kornél ügyvéd, Észak-Németországot járta be, jelesül Boroszlóban, Berlinben, Potsdamban, Brémában, Kasselben és Lipcsében időzött. A kis Potsdam Polgármesteri hivatalában Sztelhlónak egy nap alatt 15 házasságkötést volt alkalma látni. A másik kiküldött, Tóry Gusztáv miniszteri osztálytanácsos Dél-Németországban végzi tanulmányait, még pedig Münchenben, Stuttgartban a Majna melletti Frankfurtban, Müncheimban és Würzburgban. A német hatóságok az osztrák-magyar követésgek közbenjárása folytán mindenütt a legnagyobb előzékenységgel fogadják a kiküldött magyar jogászokat, kik főfigyelmüket különösen az anyakönyvvezetésre fordították. Jeleül arra, hogyan vezetik az anyakönyveket legegyszerűbben. A kiküldöttek vizsgálatuk után a legrövidek idő alatt tapasztalataikat elő fogják adni az anketen.

A nagyváradi kerületi tornaverseny programja.

Egy hét előtt közöltük lapunk hasábjain a Pünkösdi hétfőjén tartandó tornaverseny programját. Nem tudjuk: végleges és különösen teljes-e ez a program? Nem akarjuk hinni, hogy ez a program teljes lenne. Mert egy nagyon lényeges dolog hiányzik belőle: az ünnepi isteni tisztelet.

Az első országos tornaverseny alkalmából, (melyet a városliget melletti térségen tartottak néhány év előtt) ezen úgy segítettek, hogy ott a helyszínén a Hermina-kápolnában Wolafka Nándor, cz. püspök, akkor még kultusz-miniszteri osztálytanácsos, tartott misét. Lehetne nálunk is odakinnt a versenytéren tartani, de ez esetben ott tábori oltárt kell állítani. Vagy meglehetne tartani a premonstreiek templomában a verseny előtt. Mindegy bárhol, vagy bármikor, — de elejteni nem lehet. Ajánljuk e dolgot az intéző körök figyelmébe.

Katholikus mozgalmak.

A néppárt szervezkedése.

Moson megyében a Szigetközben megtörtént az elhatározó lépés arra nézve, hogy a néppárt az egész megyében alaposan szervezve legyen.

Bizonyára csak vezér kell, minden vidékre s a siker biztos: a nép mindenütt örömmel, lelkesedéssel fog a kibontott zászló alá állani, mert tudja, érzi, hogy ezen párt fogja csak megdönteni a liberalizmust s fogja az ő erkölcsi és anyagi érdekeit védeni, előmozdítani.

Moson megyében a zászlóbontó, a néppárt vezére, a lelkes főúr gr. Batthyány József, ki a husvéti ünnepek után hívta össze köpcsényi kastélyába a megye vezéreiből, néppártot vezető bizalmas értekezletre, hogy a már előbb tervzetben összeállított s minden meghívottnak előre elküldött »Mosonmegyei néppárti kör« alapszabályait megvitassák s így ezek alapján a néppártot az egész megyébe, annak minden községébe bevigyék, megalapítsák.

A lelkesült hangulatu értekezleten mintegy 30—35 egyházi és világi férfi jelent meg. — A megyés püspököt és gr. Zichy Nándort táviratilag üdvözölvén, beható eszmecsere után véglegesen szövegezték az alapszabályokat. Ez elfogadott alapszabályokból csak a 6. §. emeljük ki, mely így szól:

»A párttag belépése által kötelezi magát arra, hogy minden politikai ténykedésében a

néppárt érdekeit mozdítja elő; nevezetesen, hogy Mosonvármegye területén a községi és törvényhatósági, valamint az országos képviselői választások alkalmával mindenkor oly férfiak megválasztását fogja törvényes uton, egész befolyásával támogatni, kiket a »Mosonmegyei néppárti kör« kijelöl.

Dr. Zalka János püspök, ki különben is a néppárti mozgalom iránt a legmelegebben érdeklődik, az értekezlet üdvözlőre szintén táviratilag felelt, mely így szól:

»A nagyrabecsült megemlékezésért fogadja méltóságod és az új kör kiváló köszönetemet. A kezdeményezésen legyen Isten bő áldása.

Zalka, püspök.

Az elfogadott alapszabályok megerősítés végett haladéktalanul felterjesztettek az illetékes helyre. Ha a megerősítés megérkezik: a néppárt minden községben rendszeresen megalakul.

Baranyamegyében a dárda-vaslaskerületben életbeléptetendő néppárt megalakulása érdekében bizalmas jellegű magán-értekezletre gyűltek össze ft. Schultz Károly német-mányoki esperes-plébános meghívására mintegy huszonötén a kerületi paptársak és tanítók sorából e hó 18-án Monostoron a plébánialakban. Rövid tanácskozás után abban állapodtak meg a résztvevők, miszerint tekintetbe véve a politikai élet színterén felmerülő válságos színtöréseket, kor parancsolta szűkületnek tartják a néppártnak a kerületben leendő mielőbbi megalakulását és szervezését; amiért is minden erejükből oda fognak törekedni, hogy e pártnak nemcsak a köznépp közt, hanem különösen a rokonszenvező világi értelmiség körében is minél több híveket szerezzenek.

Zólyomban megalakult a néppárt. Görtli besztercebányai kanonok és Csutkay alesperes elnöke alatt, igen népes értekezleten, nagy lelkesedéssel kimondották a sólyomi néppárt megalakulását. S a küszöbön álló képviselőválasztásra egyben megtörténtek a kellő előkészületek is.

Katholikus körök.

Zala megyében Csatáron folyó hó 21-én katolikus népkör alakult. A tisztikar így alakult: Elnök Kocsis Ferencz plébános, alelnök Erdőssy Kálmán káplán, jegyző és könyvtáros Sümeghi József tanító, pénztáros Leitner János földműves, titkár Mátyás József földműves, igazgató Boncz András földműves. Az alakuló közgyűlés üdvözlő táviratot intézett gróf Zichy Nándor és Esterházy M. Móriczhoz.

az én krakéler erdész komám nem hagyta nyugodni a vére. Ismét felém hajolt:

— Nézd, most már egészen határozottan feléd fordítja a pófáját.

— De kérlek, ha az neki jól esik.

— No nézd, most már szemtelenné lesz, csaknem hátat fordít a saját társaságának, úgy bámul ide, csak azt csudálom, hogy azok közül nyakon nem vágja valamelyik. Szerencséje, hogy én nem ülök mellette!...

— Ugyan ne akarj erővel veszekedést scenirozni.

— No hallod, veté ellen most már hevesen az erdész, ha nálad még ez is erővel van scenirozva, akkor nem tudom, hogy mi nálad a provokálás? ... Hiszen nyíltan provokál az a kölyök!

Lassanként figyelmessé lett beszélgetésünkre az egész asztaltársaság.

Egyenkint odatekintettek a rőthaju, fehér nyakkendő fiatal ember felé, s a titkárt kivéve megegyeztek abban, hogy az a ficsur csakugyan szemtelen, mert mind a két szemével nézni mer.

Az erdész czimborámnak ez csupán olaj volt a tüzre.

— No, hát ha neked mindegy, nekem most már elég, mondá heveskedő hangon, s olyan mozdulatot tett, mint a ki kiakarja maga alól rugni a széket.

Természetes, hogy ezt már nem engedhettem, mert utóljára is nagyon furesának tűnt volna föl, ha ő kérdőre vonja azt a fiatal urat, hogy miért nem hunyja be a szemét?

— Maradj! mondám neki, miközben az

asztal alatt balkezemmel lenyomtam a térdét, — majd magam megyek.

S azzal egy pillantást vetve a hátam mögött levő nagy tükörbe, nyakkendőmet megigazitva, torkomat jelentősegteljesen kétszer megköszörülve: megindultam a rőthaju, fehér nyakkendő ifju felé; kísérve az egész asztaltársaság kíváncsi tekintete által.

Ugy látszott, hogy a fiatal ember el volt készülve a támadásra, sőt tényleg várta is.

Mert alig tettem felé néhány lépést, már kitolta maga alul a széket, s egyenesen szembe fordult felém.

— Arzátlanság! ... mormogta asztaltársaságom.

En nem vesztettem el hidegvéremet, a lehető legnagyobb nyugalommal tettem meg azt a két lépést, mely az idegentől még elválasztott.

Közvetlen közelébe érve: megneveztem magamat: ő is megmondta a nevét, hanem a következő pillanatban már megragadtuk egymás nyakát, mindkét karjainkkal.

Ezt látva, mintegy varázsütésre ugrott föl a két asztaltársaság: székekkel, szódavizesüvegekkel kezökben, hogy pro et contra segítségünkre legyenek, s ha kell, talán össze is verekedjenek.

A többi asztaloknál még vacsorázó vendégek — köztük néhány hölgy — ültek, a kik e szokatlan látványosságra persze szintén fölugráltak; a hölgyek kalapjaikat, az urak esernyőket, botokat keresve, miközben szörnyűkódve kiáltottak itt is, ott is.

— Botrány! ... Pincézér! ... Rendőr! ... stb. ... egyszóval az egész vendéglő föl volt fordulva.

Az erdész volt az első, aki mellettünk vonult a ki miután látta, hogy mi, nem annyira a kezünkkel meg lábunkkal, mint inkább csak: a szánkkal dolgozunk; hamarjában fölkapott egy tányért, s azt: a kettőnek arca közé nyomta, hogy megmentse ha még lehet, legalább az én vörös orromat.

A többiek látva ezt a praktikus eljárást, mindnyájan tányérra kaptak, s egy pillanat múlva nyolez, tíz tányér választotta el arcainkat egymástól.

Természetes, hogy a mi kedvünkért nem válogatták a tiszta tányérokat, hanem kinek milyen esett a keze ügyébe. Így történt, hogy én egyszer csak azon vettem magamat észre, hogy: egy sertés karaj mellé készített dinsztelt káposztának nyalogatom hitvány maradványait, míg a rőthaju fehér-, az az most már: rózsaszín nyakkendő ur — egy kompótos tálat mosogatott föl az arczával hirtelenjében.

E különös közkejtvetelre természetesen, rögtön széjel váltunk.

Hanem, most már rajtunk volt ám a bámulás sora!

Majdnem kővé meredtünk, mikor ezt az egymásra lihegő fegyveres tábor minden pillanatra verekedésre kész, egymással szemben láttuk állani.

Ajtó felé tóduló hölgyek, pincézerek, rendőrök ... csak most vettük észre, milyen csinos kis jelenetet rögtönöztek itt a mi kedvünkért.

Veszprém megyében Óskün a husvét hétben alakult meg a katolikus kör. A nagy számmal összegyűltek gróf Zichy Vladimirt választották meg elnöknek. A körnek már idáig is hetven tagja van.

Legújabbán a belügyminisztérium a zalamegyei komárvárosi kath. olvasó kör alapszabályait jóváhagyta, s illetőleg a kellő bemutatási záradékkal ellátta.

Lapszemle.

Budapest, 1895. április 27.

A Magyar Állam »A szabadelvűség és a szabadság« cím alatt a nyitrai választásoknál fölmerült visszaéléseket mondva el, így kiált fel: ilyen a szabadság, azaz alkotmányosság, melyet a jogállam ideáljába bolondult magyar politikusok a világ és önmaguk csufjára megvalósították.

A Hazánk a magyarországi tisztviselők panaszaival foglalkozik, kik állapotaikon segíteni akarnak s ezt a kormánytól várják, véd és dacszövetség kötésére buzdítja őket, mert csakis így küzdhetik ki méltányos kéréseiket.

Az Egyetértés a gr. Csáky beszédéről írva, azt mondja, hogy bizik benne, miszerint nemcsak a képviselőház óriási többsége marad meg változatlan kitartással a mellett a javaslat mellett, a melylyel a szabadelvűség legegyszerűbb követelményei vannak összeforruva, s a melyeknek törvénynyelvű válását a legkétségtelenebb politikai szükség s sürgeti; hanem a főrendiházi ellenzék esőkönössége is megtörik a józan belátáson és azon a tiszteleten, melylyel a főrendiház is tartozik a nemzeti akarathoz.

A Nemzeti Ujság gr. Csáky Albinnak a képviselőházban tegnap a felekezetenélküliség mellett tartott beszédét kritizálja s kimutatja az abban foglalt elvek megvalósításának lehetetlenségét és káros voltát.

A Budapesti Hírlap gr. Csáky tegnapi beszédével foglalkozik, melyet igen magasztal rethorikai formájára nézve, de a benne foglalt elvek olyanok, melyek ellenségeskedésbe sodorják a felekezeteket s a kulturharezot még élesebbé fogják tenni.

A Pesti Napló helyesli a képviselőház tegnapi szavazatát a zsidó vallás recepcziójának elfogadására nézve és a főrendiház beleegyezését is elvárja egy ilyen fontos törvényjavaslat irányában, habár compromissummal is.

Felfogtam pillanat alatt az egész tévedést s rohantam az ajtó felé, hogy a hölgyeket viszatartsam.

Nem vehettem rossz néven a hölgyektől, ha ijedségük egyszerre hangos hahotába csapott át, amint dinsztelt káposztával gazdagon diszitett arcomat, s a rőthaju ur kompóttól fénylő állat, leöntött gallérját s nyakkendőjét megpillantottnk.

Hanem vesztegetni való idő nem volt, mert ha késedelmeskedem a hölgyek távoznak, s holnap az egész város beszél a skandalumot, a melyet tisztességes vendéglőben este kilenc órákor elköveztünk.

Pedig csak egy félreértésen alapult az egész. Hüledező partneremnek megfogva a kezét, tele torokból elkiáltottam magamat:

— Hölgyeim és uraim! van szerencsém bemutatni Sóhalmi György kedves barátomat, s hajdani tanuló társamat. A félreértésért bocsánatot kérünk.

Természetes, hogy így aztán helyreállt a rend és nyugalom.

A két ellenséges tábor, ki a mi heves ölelézésünket s forró csókolódzásunkat félremagyarázta, kölcsönösen bemutatkozott egymásnak s a két asztal összetolatván, hajnalig üritgették — a békepharagot.

Csak az erdész czimborám rázta a fejét. — Csak legalább ütöttünk volna már rajtok egyet-kettőt.

Persze most már kaczagva fogadtuk a tréfából tett megjegyzést; a minék azonban pár perczel előbb, igazán csak egy csepp híjja volt!...

A Nemzet »Közjog és ultramontanizmus« cím alatt Wlassics Gyula kultuszminiszternek a rendeleti jog elméletéről a képviselőházban tartott beszédét tárgyalja s a kormánynak a katolikus ellenzék elleni álláspontját helyesli.

A Pesti Hírlap a gr. Csáky beszédét méltatja, miközben a katolikusokat ellenállásuk miatt gunyos hangon igyekszik nevetségessé tenni.

A Magyarország »A vallás szabad gyakorlata« cím alatt azt javasolja, hogy csak tartsa fenn a képviselőház a maga eredeti szövegét.

A Magyar Hírlap a katolikusok ellen intéz heves támadást, a miért népgyűléseket tartanak, kath. pártot alakítanak, nincsenek megelégedve a kormánnyal s Magyarországnak kath. jellegét továbbra is fenntartják tartani. A rendkívül éles hangú czikk tele van ostoba gyanúsításokkal és a szabadelvű kormány dicsőítésével.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Április 27. —

Ülés kezdete 10 órákor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Hévizy János, Josipovich Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Wlassich Gyula, Erdélyi Sándor.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után felolvastatik az interpellációs könyv.

Az interpellációk az ülés végén fognak megtörténi.

Következik a napirend:

A vallás szabad gyakorlatáról

szóló törvényjavaslatra vonatkozó főrendiházi üzenet tárgyalásának folytatólagos tárgyalása.

Kiss Albert: Pártja nevében csak egy rövid kijelentést akar tenni, de mielőtt ezt megtenné, röviden reflektálni óhajt Polónyi Géza tegnapi beszédére.

Olay Lajos: Nem érdemli meg! (Nagy mozgás a baloldalon.)

Polónyi Géza: Azt nem ön van hivatva megbírálni.

Kiss Albert: Polónyi Géza a vallás szabadságról szólva visszapillantást vetett a 48-as és 68-as törvényekre s kijelentette, hogy a szőnyegen levő törvényjavaslat első 6 szakaszát oly becseseknek tartja, hogy e hat szakaszért kész a felekezetenélküliségről most lemondani. De még azt is kijelentette, hogy ha a törvényjavaslat eredeti szövegében fogadtatnék is el, azzal nem tartja kiegyenlítettnek azon számlát, melyet a 48-as törvények felállítanak.

Megvallja, hogy ő ez állásfoglalásban inkonzekvenziát lát s azt sehogy sem érti.

Pártja nevében elfogadja a törvényjavaslatot eredeti szövegében s hozzájárul ahoz, hogy az szives hozzájárulás végett a főrendiházhoz visszaküldessék.

Polónyi Géza félreértett szavait igazítja helyre.

Kiss Albert személyes kérdésben szólal föl s nagy páthosszal előadja, hogy a református lelkészek, nem tekintve soha saját hasznukat, mindig a szabad vizsgálódásnak s a vallás szabadságnak voltak előharcosai és küzdői s azon eszmékért, melyekért vállatve küzdöttek a multban, küzdeni fognak a jövőben is úgy a szószékről, mint a társadalomban, nem nézve, hogy ezért előny, vagy hátrány fog ebből rájuk származni. (A Justh-frakció tüntető tapsokkal és éljenzéssel fogadta e beszédet s Justh Gyula a legelső között volt, kik szónokot üdvözölték.)

Horánszky Nándor beszéde elején vitatkozik Csáky Albin gróf tegnapi beszédével. A volt kultuszminiszter beszédét absztrakt elméletnek tekinti s maga Csáky Albin gróf sem kísérelte meg kultuszminiszter korában, hegy az absztrakt fejezeteknek az életben gyakorlati érvényt szerezzen, akkor nem a vallás szabad gyakorlatáról kellett volna törvényjavasla-

tot kidolgoznia, hanem a teljes vallás szabadságról. (Helyeslés a baloldalon.)

Nem tartja indokoltnak azt a vádat, mintha ők nem volnának hivei a vallás szabadságnak. Igenis hivei a vallás szabadságnak, mely két oszlopon nyugszik; szabad hinni és vallani mindent, mi az állam törvényeivel ellentétben nincs és hogy a büntető törvénykönyv nem szabhatja azt meg, hogy valaki mit higgyen és valljon. — Az ilyen vallás szabadságnak hivei. De Csáky Albin ennél tovább megy, midőn megteremtve a felekezetenélküliek szektáját, kaput nyit egyuttal a vallási anarkiának. Téved Csáky Albin gróf, midőn azt mondja, hogy ők össze tévesztik a felekezetenélküliséget a vallástalansággal. Oh nem; nagyon jól tudják ők, hogy a felekezetenélküliség nem azokért veszedelmes, kik képesek arra, hogy maguknak egy külön speciális erkölcsi világot teremtsenek, hanem veszedelmes, az alsóbb osztályok miatt, a melyek a felekezetenélküliségben magának az Istennek detronizálását látna. Hogy pedig e felfogás elterjedése minő veszélyeket rejt magában, azt hiszi, hogy azt bővebben fejtegetnie felesleges.

A Szapáry Gyula gróf által beterjesztett közvetítő indítványt helyesli, mint olyant mely alkalmas arra, hogy a felekezetenélküliség törvénybeiktatása nélkül rendeztessek a tényleg felekezetenélküliek helyzete is a végrehajtó hatalom intézkedéseivel.

Csatlakozik és pártolja Szapáry Gyula gr. hat. javaslatához. (Helyeslés éljenzés a baloldalon.)

Wlassics Gyula kultuszminiszter tiltakozik az ellen, hogy a felekezetenélküliséget azonosítsák a vallástalansággal. Ez két különböző dolog.

Batthyányi Tivadar gróf azt ajánlja, hogy ejtsék el egészen a harmadik fejezetet, mert az a népek nem kell, arra szükség nincs. Azt nem állítja, hogy a nép ez eszméért lelkesedne de a törvényhozásnak épen ez a legszebb feladata: szembeszállni az előítéletekkel. Batthyány Tivadar gróf indokolásait nem teheti magáévá. Megemlékezik azon sajtó termékekről, melyek — szerinte a legfőkétebb hangoz izgatják a népet a kormány reformjai ellen s kilátásba helyezi, hogy azok szerzői ellen sajtóügyi eljárást fog indíttatni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Hosszasabban vitatkozik Polónyi Gézával. Polónyi azt vitatja, hogy a rendeletekkel való intézkedés nem felel meg az alkotmányosságnak. Ezzel szemben azt bizonyítja, hogy igenis, az egészen alkotmányos s magának a parlamentarizmusnak a szülötte. Hivatkozik e tekintetben Angliára, a hol pedig tudvalevőleg nem igen szeretik a rendeleteket.

Batthyányi Tivadar gróf felhozta az autonomia és kongrua kérdését is. A kormány e kérdésekben már több ízben nyilatkozott s ő most nem mondhat mást, hogy mindkét kérdés közeledik a megvalósítás felé.

A recepcziós törvényjavaslat elfogadása sokakban azt az aggodalmat keltette fel, hogy az állam a felügyeleti jogot a zsidókkal szemben, akik hierarchiailag szervezve nincsenek, nem fogja gyakorolhatni. Utal e tekintetben a 69-iki törvényekre, melyek meghatározzák e felügyeleti jog miként való gyakorolhatását.

Áttérve a főrendiházi üzenetre, kijenti, hogy a főrendiház első módosításához, mely tisztán stiláris jellegű, hozzá járul. De azon módosításokhoz, melyeket a kilépés szabadságára a felekezet nélkülségre vonatkozólag tett a főrendiház, semmi körülmények között sem járulhat hozzá; mert hiszen ha a kormány belenyugodnék e módosításokba, akkor e szabad ország törvényhozása csak megszegyenülten vonulhatna vissza. (Gunyos nevetés a baloldalon.)

Teljes lehetetlenség, hogy megbeszített törvényjavaslatához a kormány és pártja hozzájáruljon, de lehetetlen, hogy hozzájáruljanak a vallás szabadság hivei is, mert az ilyen megbeszített szövegében nem más, mint egy elv dekratállása minden gyakorlati következmény nélkül.

Az előadói javaslatok lényegileg egyezők ugyan, — de mivel formailag maga is helyesebbnek tarja az igazságügyi bizottság je-

➡ Folytatás a mellékleten. ➡

lentését, kéri a házat, hogy járuljanak hozzá a jelentéshez s fogadják azt el. (Eljenzés a jobb oldalon.)

Polónyi Géza személyes kérdésben szólal fel s röviden foglalkozik azon megjegyzéssel, melyet a kultuszminiszter a kilépettek anyagi kötelezettségére vonatkozólag tett. A miniszter fejtegetésével szemben tegnapi állításait fenntartja. Bármely felekezethez tartozó egyén, ha a terhektől szabadulni kíván, a törvény értelmében mást nem kell tennie, mint átlépnie egy másik felekezetbe. Az átlépéstől kezdve reá nézve minden anyagi kötelezettség megszűnik. Ha tehát kettőjük közül valaki a kérdést nem érti, az a valaki mindenestre nem ő. (Tetszés balfelől.)

Elnök; Szólani senkisémet kívánván, a vitát bezárom. (Eljenzés a jobboldalon.)

Polónyi Géza szól még röviden a kérdés feltevéséhez: *Mire a ház többsége Szapáry Gyula gróf indítványának elvetésével hozzájárult az igazságügyi bizottság jelentéséhez, mely szerint a törvényjavaslat eredeti szövegében visszaküldetik a főrendiházhhoz újabb alkotmányos tárgyalás és szíves hozzájárulás végett.*

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

Szünet után

Következnek az interpellációk.

Molnár József a következő interpellációt intézi a pénzügyminiszterhez:

Tekintettel arra, hogy a jelenlegi kormány a bankkérdésben még nem nyilatkozott, másrészt pedig az osztrák-magyar banknak szabaddalma meghosszabbítása iránt 1895. év végéig kell kérelmezni, kérdem a pénzügyminiszter urat:

1. Az osztrák-magyar bank adott-e be kérelmet szabaddalma meghosszabbítása iránt?
2. Mi a kormány álláspontja a bankkérdés megoldása iránt és nem szándékozik-e az önálló magyar nemzeti bank felállítása által a magyar közvagyonosodás előfeltételét megszerezni?

3. Bele fog-e kezdeni az osztrák kormány-nyal és bankkal a tárgyalásokba, mielőbb a tárgyalások meghiusulása esetére az önálló bank felállítására nézve az előkészítő rendszabályokat megállapítaná?

Karcolatok.

Post festa.

Laptársunk a »Nagyvárad« nevét ezuttal legutoljára vesszük — a papirostra. S egyuttal bocsánatot kérünk a t. ez. közönségtől, ha most ez egyszer — bátran mondhatjuk — kivételesen — egy kissé — erős kifejezéssel élünk — ellene.

De hát a közvélemény — azt hisszük — osztatlanul — elismeri, hogy az Agliárdi-napok alatt tanusított — minden kritikán alul álló viselkedésével — reászolgált.

Hja — ugy van az — némelyik „jószág“ — olyan ideges — hogy mikor valamely — proceszsió — mellette elhalad — kijön a sodrából — azaz hogy — belejön a sodrába és — megbődülve — rugdalózik!

A nagyvárad hivatalos értesítő feltelegrafálta a központnak, hogy a magas vendégnek magas házigazdája — meg nem hívta — az ebédre — sem a várost — sem a megyét.

De hát ugyan hogy s miként hívhatta volna meg — őket? — mikor sehol sem találta — az ebéd — előtt!

Milyen rendkívül okosan beszél a »Szabadság« tegnapi számában egy bizonyos A—s. Azt mondja, hogy a lapokban be kellene szüntetni — a nyiltérben való — piszkolódások — lehetőségét.

Erre nézve tessék azután nyilvántartási naplóba bevenni — a geszti izgatónak szavait: ne beszélj — de tégy!

A liberális kormány szétküldötte utasításait, hogy a néppártiakat — konskribálják!

S persze ez azt is jelentheti — konskribálják — hogy — proskribálják!

Tisza Kálmán — és L. A. — meg ne ijedjenek, — nem azt fogom elemezni, melyik — nagyobb? — hanem csak azt: Tisza Kálmán tegnapelőtt — a képviselőházban — L. A. pedig ugyanakkor a maga szerkesztői asztalánál — meginterpretálta a székesfehéri szótatot! — de a két magyarázat nagyon is — ellentétes — valljon csakugyan kérdezzem: melyik az illetékesebb és hitelesebb?

Az egészről pedig az a tanulság — hogy az újságírásban még sem jó — olyan nagyon — sietni.

S bizony L. A. talán ugy is érezheti, hogy jobban cselekedett volna — ha egy kissé — várakozott volna!!

A néppárt — az ő nyitrai perét — immár két fórumon elvesztette — Tarnóczyánál is — meg Szulovszkynál is.

A következő fórum most — a parlament, ugy-e? — dehogyan — a király!

S hát miért is nem referálják az ilyest — a királynak?!! —

Cerberus.

NAPTÁR.

— Április 28. —

Vasárnap. Róm. kath. F. 2. Misericord. Prot. F. 2. Valéria. Görög kel. apr. 16. A. Agape. Izr. Ijar 4.

Nap kel 4 óra 36 p., nyug. 6 óra 47 perc. Hold kelte 6 óra 1 p. nyug. 11 óra 15 p.

Április 28. A nagyvárad szőlőbirtokosok közgyűlése.

„ 28. A polgári kör közgyűlése.

„ 28. A szepitési egyesület közgyűlése.

„ 29. A nagyvárad kereskedelmi kóroda-egyesület évi közgyűlése.

Május 1. A színi-idény megnyitása.

„ 2. Városi közigazgatási ülés.

„ 2. Megyei központi választmányi ülés.

„ 3. Lövész egyesület választmányi ülése.

„ 5. Lövész egyesület közgyűlése d. e. 10 órakor a

„ 6. Megyei közigazgatási ülés.

„ 9. Városi közgyűlés.

„ Városháza tanácsstermében.

Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

A tanácsból.

— A tegnapi ülés határozatai. —

Feuer Áron kérvényét, melyben az általa bérelt Gilányi kocsmá-épületnek 5000 frton leendő eladását, vagy pedig nagyobb — mintegy 2500 frtra menő befektetéssel leendő átalakítását kéri, a jelenleg fennálló szerződés lejártáig nem találta teljesíthetőnek a tanács, ugyszintén Andriška Károly és Trsai kérelmét sem, hogy az erdőn vásárolt eser vásárvámdij alól kivéttessék.

A nagyvárad agyagáru és téglagyár részvénytársaság nevében Szabó Ferenczet a város tanácsa több ízben felszólította, hogy a várostól megvett földekre vonatkozó szerződést írja alá, s a felhívások eredménytelen volta miatt most a főszámvevő a követelés kitüntetésére, a főmérnök pedig az elfoglalt és üzembe vett területeken okozott kár kimutatására lett felhíva. A jelentések beérkezése után az ügy a törvényhatósági bizottság elé fog terjesztetni, hogy a részvénytársaság elleni követelését s kártérítési igényét peres uton érvényesítse.

A Pecze rendezése folytán fenmaradt telkek egy része legközelebb árverés alá kerül.

tegnap állapította meg a tanács a feltételeket, a főmérnököt pedig a szükséges tervvázlat készítésére utasította.

Árverést tűzött még ki a kőfaragó-utczai Végh János-féle két házra, továbbá a kolozsvári-utczai Stern-féle házra is.

A kir. tszék azon kérelmét, hogy a vizhasználati díj mérsékeltesse, a szabályrendelet értelmében nem találta teljesíthetőnek.

Az állatvásártér rendezési ügye pedig a főmérnöknek lett kiadva, hogy a főszámvevő és főkapitány jelentésére netáni nyilatkozatát tegye meg.

* **A pápák életkora.** XIII. Leo pápa márcz. 2-án ünnepelte pontifikátusa tizennyolczadik évét és egyuttal 85-ik születése napját. Evvel jóval túllépte a pápák átlagos uralkodási és életkorát. Szent Péter óta 263 pápa állott a katolikus egyház élén és az avignoni pápaság óta (1378) csak 16 pápa élte meg a nyolczvan évét. Legöregebb pápák XI. Kelemen aki 92. életévében halt meg és IV. Pál voltak, a ki 89 éves korában kepta meg a tiarát és négy évig viselte. XIII. Leo pápáról azt mondják, hogy reménye szerint kilenczven évig fog élni, mert ezt jóslták neki ifjúságában. Régente általában azt hitték, hogy egyetlen pápa sem uralkodhatik tovább huszonöt évnél, mert Péter apostol állítólag ennyi ideig állott a római község élén de ezt a hitet megczáfolta IX. Pius pápa, a ki harminczkét esztendeig uralkodott. Az említett hit még a koronázási formulában is nyilvánult, a mennyiben a czelebráló bibornok az új pápának e szavakat szokta oda-kiáltani:

»Non videbis annos Petri!« (Nem éred el Péter éveit.)

Ezt a szokást XIV. Benedek pápa szüntette meg, a ki a koronázásánál e szavakkal felelt a kiáltásra:

»Hoc non est de fide!« (Ez nem tárgya a hitnek.)

Kétséges azonban, vajjon tényleg ezt felelte-e, vagy pedig csak utólag adják e szavakat szájába, hogy okát adják a régi szokás eltörlésének.

* **Egy huszár főhadnagy veszélyben.** Könynyen végzetessé is válható baleset érte a napokban báró Bothmer Jenő huszár főhadnagyot, kit séta közben a Wolff-erdőben egy vipera kezefején megmart. Bothmer ugyan a sebet rögtön a marás után önmaga kiszívta és lóháton azonnal bejött Nagyváradra, hol a katonai kórházban kezelés alá vétette magát, Pénteken azonban baja annyira rosszabbra fordult, hogy orvosai és barátai tanácsára felutazott Bécsbe. Tegnapi azután az az aggasztó hír érkezett tőle, hogy *vatószínűleg amputálni kell, karját, ne hogy a vérmérgezés tovább terjedjen.* A szerencsétlenül járt főhadnagy balesete városszerte mély részvétet keltett.

* **A királyné Spalatóban.** Erzsébet királyné Mária Valéria és Mária Terézia főherczegnőkkel, valamint Ferencz Szalvátor és Károly István főherczegekkel Spalatóban partra szállott és a kerületi főnök, a polgármester és a régiségek konzervátora kíséretében nagyobb körutat tett a városban. A néptömeg hódolatteljesen üdvözölte a királynét, aki Mária Valéria főherczegnővel és Ferencz Szalvátor főherczeggel délután egy órakor a »Miramar« yachtra ment, mely egy órával később elhagyta a spalatói kikötőt. Károly István főherczeg és Mária Terézia főherczegnő délután Salonába mentek, az ottani ásatások megtekintésére.

* **Előléptetések.** Az igazságügyi miniszter Vozár Károly nagyvárad ügyészégi irnokot a XI. fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatába léptette elő 1895. január 1-től kezdődő hatálylyal. — A vallás és közoktatásügyi miniszterium Szőke Gyula nagyvárad realiskolai rajztanárt a VIII. fizetési osztályba léptette elő.

* **Serédi Sarolta esküvője.** Serédi Saroltának, a nagyváradi szinkőr volt közkedvelt-ségű primadonnájának ma lesz az esküvője a Kálvin-téri református templomba, dr. Hoór-Tempis Mórral. — A művésznő visszavonul a színpadtól.

* **A nagyváradi gyaloghidak ügye.** Annak idején említettük, hogy a város törvényhatósági bizottsága elhatározta, miszerint feliratot intéz a belügyminiszterhez, mint a községek vagyonának őréhez, a keresk. miniszter által reá erőltetett hid-vámszabályzat 4—11 pontjaiban felsorolt vámmen-tessegek töröltetése iránt, mert a városra nézve káros rendelkezéseket tartalmaz. A sérelmes pontokban a katonaság és tisztviselők díjmentes átkelése van körvonalozva, a kik a díjmentes átkelést éjjel is igénybe veszik s így a vámbérlőknek őket egész éjén át strázsálni kell, mert ha azt nem teszik a fizetni kötelesek is díjfizetése nélkül kelnek át. — A város közönségének jogos kérelme azonban nem talált meghallgatásra ezuttal sem, bár az 1890. évi I. t.-cz. 99-ik §-a, mely a vámmen-tessegeket írja elő, az utolsó kikezdésében világosan mondja, hogy: »a jelen §-ban megállapított hid- és révvámmen-tessegek által a már jogszerűen fennálló vámmen-tessegek, illetve vámszedési jogositványok nem érintetnek«. A leirat következtében a rendelet feltétlenül végrehaj-landó s a törv. hatósági bizottságnak nem marad egyéb ut hátra, mint sérelmei orvoslása végett a képviselőházhoz felírni, legvégső esetben pedig, hogy saját polgáraival szemben igazságos legyen, mert a hid tisztán ezek fillérjeiből épült és tartatik fent, a bérlők felmentésével a hidat szabad forgalomnak átadni, avagy elbontatni.

* **A királyi palota építése.** Az új királyi palota építését a minap ismét megkezdték. Az építés az idén új irányban fog haladni, amennyiben azt az összekötő részt kezdik kiépíteni, mely a régi budai várpalotát az új palotával fogja összekapcsolni. Az új palota a régivel két szárnyépület által fog érintkezni. Ezek egyike a Szent-Zsigmond-kápolna mellett s a másik a tabáni homlokzatnál épül. Egyelőre az alapozási munkálatokat végzik el, a mi a jövő évig fog tartani. Akkor a lerakott alapfalakat betakarják földdel, nehogy a millénium alkalmából a budai királyi palotában rendezendő ünnepeket és a felvonulásokat ezek az építkezések megnehezítsék. Annál serényebben dolgoznak a régi palotában a nagy trónterem átalakításán, mely még ez év nyarán okvetlenül elkészül. A nagy fogadóterem sokkal kényelmesebb lesz, mint eddig volt. Mig ugyanis eddig mintegy 800 ember fért el benne, ezentul 1200 vendég számára lesz hely a pazar fényvel díszített teremben.

* **Honvédségi helyi hírek.** Virányi Géza honvédelezredes a jövő hóban 6—7 napra elhagyja Nagyváradot, mert a tájékoztató tanfolyamra van elvezényelve. Május 23—29-ig lesz távol az alezredes ur és addig Nagy Győző őrnagy fogja helyettesíteni. — Áron Jenő honvédhadnagy pedig a lövésztanfolyamra Brukba van berendelve.

* **Női kézimunka.** — Az istenért, barátom, mi lett? Hiszen az egész arcod össze-vissza van karmolva.

— A feleségem kézimunkája.

* **Epülünk, szépülünk.** Építkezési engedélyt nyertek a tegnapi tanácsülésből: dr. Kiss Ferencz Korona-utca, Gálbory József kőfaragó-utca 888., Kohn Ignác Váralja-kolozsvári-u. 37—38, Reich Antal Perczes-u. 737, Schütz Albert mint a szab. kőm. páholy zársíkátor 268, Nagy György, Varju-u. 78, Paizs Mihály Kis-Körös-u. 652, Szőke János Porond-u. 198, Frankó Endre Szaniszló-u. 795, Weisz Mór Iskola-tér 187, Nagy Bártint Templom-u. 150, Jasinszki Lászlóné Liget-u. 64, Nagy Lajos Uri-u. 698, dr. Baróthy Ákos Apáczka-u. 391, Kolbay Lajos Szt. János-u. 328, Sonnenvirih Bernát Nagypiacz-tér 301, Fleischer Miksa Fő-utca 798, Bleier Farkas N.-Kut-u. 146, Weisz Sámuel Kolozsv.-utca 42, Lunkán László N.-Páris-u. 764, Róssinger Péter Zöldfa-u. 25, Liebl Gyuláné Uri-u. 688, Szekulics János Fácán-

utca 978, Lővi Vilmos F.-Pecze-utca 95, özv. Fekete Sándorné N.-Körös-u. 566, Takács János Rét-u. 916, Huszár Sándor Nap-u. 593, Grósz Albert Kert-u. 113. és Lőrincz Mór Nagy-Magyar-utca 353.

* **Gazdátlan halottak.** Körösmezőről, Máramarosmegyéből írják: A körösmezői vasut építése alatt 1893-ban és 1894-ben a kolera pusztított úgy a vasuti munkások, mint a községbeliek között. A vasutépítést 1894. december havában nagyjából befejezték. Abban a reményben, hogy az ideai tavasszal megkezdőd- nek ismét a munkálatok, számos munkás-család maradt itten. A hosszú télen át fölemésztették csekély keresetüket s miután most nem kap- nak mindnyájan munkát, kiűtött az inséges nép közt a tifusz, mely nemcsak a vasuti munkáso- kat, de a községbelieket is pusztítja. Már két hónapja járványosan pusztít a veszedelmes be- tegség, de azért minden oldalról nagyon ese- kély intőzködést látunk a járvány megszünte- tése érdekében. A községbelieknek s azoknak, kik a magyar államvasutnál dolgoznak, van orvosuk, de nagy azoknak száma, kik — mert munkában nincsenek — megbetegedés esetén semmi segélyben nem részesülnek. Innen van, hogy ha egy ily szerencsétlen meghal, nincs ki eltemesse. A magyar államvasut nem gondol vele, mert nem az ő munkása, a község sem törődik, mert nem idevaló illetőségű. S ha jószívű emberek nem könyörülnek meg az ilyen halotton, akár a hollók martalékává is lehet! Kit terhel mindezért a felelősség: nem tudjuk, de hogy rend nincsen, az bizonyos.

* **Megunta a gyöngyéletet.** Hester Mi- hály gyomai illetőségű tüzér még pénteken este úgy hét óra tájban elment a nagyváradi vár- ből és azóta nem látták. Valószínű, hogy meg- unta a zupát és a gyikleső nagy peneczilust. A körösvényt kibocsátották ellene és ha kézre- kerül drágán fogja megfizetni azt az »urlaub«-ot, amit a várkapuféltől vett magának.

* **Kutba ugrott a gyermeke után.** Az anyai önfeláldozás megható példájáról írnak Tornaaljáról. Saliga János odavaló jómódu iparosnak három éves kis fia az udvaron ját- szott s a kerekés kut kaváján keresztül a mély- ségbe zuhant. Játsszótársai rémes kiáltásaira a gyermek anyja kirohant, a kuthoz sietett s a magas káván átvette magát. A következő pillan- tatban a kut fenekén volt s fuldokló gyer- mekét karjai közé kapta. Az isteni gondviselés bámulatos megnyilatkozásának tartják azt, hogy súlyosabb sérüléseket sem az anya, sem a gyer- meke nem szenvedett s mindkettő élve került ki a kut fenekéről. A kiállott izgatottság azon- ban az önfeláldozó anya idegeit úgy megviselte, hogy a gyermek megmentése után önkívületbe esett s most az ő élete megmentésén fáradoz- nak az orvosok. A gyermek a nap hátralevő részét már az óvóban töltötte.

* **Lezuhant az álványyal.** Tegnap dél- után 3—4 óra között telefonértesítést kapott a nagyváradi rendőrség, hogy az Uri-utczán a Nagy Lajos vértesi földbirtokos házában az állás letört és két embert agyonütött. A hír vétele után Lőrinczy rendőrbiztos a hely színére sietett és megejtette a vizsgálatot. A hír tul- zott volt, mert szerencsére ember-halál nem történt. A Tarr György vezetése alatt történő tatarozás és építkezéshez egy állványt csinál- tak a párkányzatra, amely a rajta dolgozó egyik munkással lezuhant. A munkás súlyos sérülé- seket szenvedett ugyan, de azért nem életve- szélyes állapota.

* **Jóváhagyta a miniszter.** A m. kir. bel- ügyminiszter jóváhagyta a törvényhatósági bi- zottság azon határozatát, melyben a város tu- lajdonát képező középületeknek vízvezetékkel leendő ellátását Klell Béla helybeli iparosra, mint legelőnyösebb ajánlattevőnek adta ki.

* **Orth János és Littrow Henrik.** A Fiumében meghalt Littrow tengerészeti felügyelő életéből érdekes epizódot elevenítenek föl, amely

közte és János főherceg között játszódott le, amikor a főherceg lemondott rangjáról és ten- gerészkapitányi vizsgálatra jelentkezett. Littrow a vizsgáló-bizottság egyik tagja volt és a vizsgá- lat előtt való este Abbáziából jött Fiuméba. Mikor a főherceggel találkozott, így szólott hozzá:

— Kár azért az időért, amennyire ön en- gem a quarneroi paradicsomból Fiuméből ug- ratott át, mert hogy megbukik, kedves Orth, az bizonyos.

Orth János, aki Litrownak eredeti termé- szetét ismerte, így felelt mosolyogva:

— Kedves ezredes, legyen csak türelem- mel holnapig.

Másnap Orth kitűnően megállotta a szóbeli vizsgálatot, amire azután megkezdődött az írás- beli. Littrow bezárta a terem ajtaját, magához vette a kulcsot és elment. Hat óra múlva kész volt a munkájával Orth, de nem mehetett ki a teremből, mert Littrow nem volt jelen. El kel- lett őt hivatni s akkor a bizottság többi tag- jaival átnézve Orth munkáját, így szólott:

— Önben, kedves Orth, ugyancsak alapo- san csalódtam. Engedje meg legalább, hogy el- sőnek gratuláljak önnek kitűnő eredményéért.

* **Máskép értette.** Utas (a második osztály- ban): Ejnye, ejnye, más osztályba kellett volna szállnom. A jegyem nem ide szól.

Konduktor (szigoruan): Sajnálom, a különb- séget duplán kell megfizetni!

Utas: Csak tessék. Kérek öt forintot, mert első osztályu jegyet váltottam.

* **Arányi Frigyes gyásza.** Arányi Fri- gyes hegedűművész, Kölnben lakó hazánkiát, kinek Nagyváradon nagyszámu rokonsága van, gyász érte. Apósa: Bernhard Ellkan ottani bankház-tulajdonos meghalt.

* **Katonatisztek távlovaglása.** Zágrábi je- lentés szerint tegnapelőtt érkezett vissza Zá- grába az ottani helyőrség gyalogsági ekvitá- cziója az április 18-án megkezdett messze- lovaglásból. Az ekvitáció igen jó rekordot ért el utjában. 18-án Zágrábból Vrbovszkoig 118 kilo- métert haladt, 19-ikén nagy zivatarban Fiu- méig 82 kilométert, 20-ikán Triesztig 80 kilo- métert, innen egy napi pihenő után 22-ikén Felső-Laibachig 88 kilométert, 23-ikán Laiba- chon keresztül Rudolfswertig 92 kilométert, 24-ikén Ranntól Zágrábig 77 kilométernyi utat tett meg. A hat nap eredménye tehát ösz- szesen 537 kilométer. Ugy a lovasok, mint a lovak jó kondícióban érkeztek haza.

* **A Gyires és Körös-Tarján között épi- tendő új vashid.** Említettük már, hogy Tóth László köröstarjáni nagybirtokos s érdektársai kérelme folytán Szunyogh Péter alispán a vas- hid felépítése helyének megállapítása végett folyó évi ápril hó 26-ik napjára helyszini szem- lét tűzött ki. Tegnap reggel 9 órakor meg is tartották azt és jelen voltak Papp János fő- jegyző mint elnök — a vármegye képviselét- ben, továbbá Keszthelyi Zoltán aljegyző, dr. Markus László ügyvéd, Tóth László nagybirt- kos képviselétben, Jirsza Mihály köröstarjáni és Barna János gyiresi főbírók, Gyurkovics Kor- nél a biharmegyei építészeti hivatal főnöke és a két község esküdtje. A bizottság az állami építé- szeti hiv. által kijelölt helyen engedélyezhetőnek véleményezi a hid fölépítését. Így hát Gyires és Körös-Tarján között nemsokára vashidon ke- resztül járnak, kelnek a lakosok, ha a kikül- dött bizottság véleményét elfogadja a felettes hatóság, amiben kételkedni teljesen felesleges.

* **Ecce homo.** Munkácsy e legujabb képe a Krisztus-képek ciklusának méltó befejezése lesz. A már-már kész képek méretei rendkívül nagyok. Mintegy 50 alak van megfestve, a kik közül a hát- térben állók életnagyságúak. Pilátus egy erkélyen állva mutatja a legionáriusoknak a Megváltót, míg alant a farizeusok csoportja dühöng. Az egész kép

koncepciója rendkívül hatásos. Munkácsy csaknem minden idejét a kép befejezésére fordítja, hogy a szalon legközelebbi tavaszi kiállításán bemutat-hassa a párisi közönségnek.

* **Május hó 1-jével új előfizetést nyit a kiadóhivatal és felkéri mindazon előfizetőket, kiknek előfizetése lejár annak megújítására, nehogy a lap szétküldésébe fennakadást történjék.**

* **Dalegylet Nagy-Bajomban.** A biharmegyei Nagy-Bajom községében dalegylet alakult. Elnöke Szeles Lajos és titkárja Kovács Mihály lett. — Az alapszabályokat beterveztették a jóváhagyás kieszközölése végett az alispánhoz.

* **A neddan.** Ez a neve az izraelita házasságoknál a hozománynak, Hogy mennyire lényeges feltétel ez a legtöbb házasságnál, a mit sátor alatt kötnek, mutatja az alábbi debreczeni történetke is. Holländer Lina, egy szegény leány, a ki özvegy édes anyját és családját tartotta keresményéből, jegyet váltott Link Adolf könyvvezetővel ki Holländeréknél lakott hónapos szobában. Az esküvőnek nyolcz hónapi ösmeretség után a napokban vége kellett volna mennie, A jegyepár már iparendélyt is szerzett egy kis szatócs üzletre, a mikor tegnap a vőlegény szülei megjelentek, hogy a hozomány ügyét rendezzék. A vőlegény váltót nem fogadott el s kijelentette a házasságtól való visszalépést. Az elhagyott leány még egy utolsó kísérletre szánta rá magát: elment a szállóba, hol Link és szülei szállva voltak s igyekezett szívüket meglágyítani, de azok nem engedtek. Holländer Lina kétségbeesve könyörgött hozzájuk, s mikor a kapu alá értek, még egyszer megkérdezte:

— Hát igazán nem hallgatnak meg? Hát nem teljesítik, a mit könyörögve kérek?

A hideg elutasító válasza a leány egy üveget rántott elő:

— Akkor hát megölték mert kiszom ezt.

Az üvege morfium tartalmát kiürítette, azután még támolygott egy pár lépést s összerogyott. A szállóbeliek úgy vitték fel vissza a vőlegénye szüleinek szobájába, ott ágyba fektették. A szerencsétlen leány életéhez kevés a remény azoiban kijelentette, hogy ha meg is menti újra a halálban keres vigasztalást.

* **Halálra ítélt honvéd.** Szegedről írják: A hadbíróság pénteken ült törvényt Veszélka Pál közhonvéd fölött, a ki a mult hónap elején agyonlötte egyik bajtársát, egy másik golyóval pedig egy bérkocsist terített le. A hadbíróság a vérengző embert halálra ítélte.

* **Kézrekerültek a fosztogatók.** Említettük volt, hogy kis leánykákat fosztottak ki az utcán. Elvették a fülbevalójukat. Tegnap a rendőrség megcsipte ilyen manipuláció alkalmával Varga Julit és Tóth Zsófiát. Most aztán a többi esetekért is őket vonják felelősségre.

* **Az ittasság ellen.** Az amerikai temporenczesekta, a melynek működéséről már többször írtak a lapok, érdekes újítást léptetett életbe. Nevezetesen vásár- és ünnepnapokon az egyet kebeléből kiküldött bizottságok fényképező apparátusokkal felkészülve járják be a nagyvárosoknak különösen elhagyottabb részeit. Az utcán fetregő ittasok köré nagy embertömeget csoportosítanak s ilyen fázisban örökítik az illető ipszét, ki talán a kelle-ténél többet öntött a garatra. Az ekkép szerzett pillanatyi fölvételt másnap zárt borítékban, vagy ismétlődés esetén deputációval elküldik illetőleg átadják az érdekelt egyéneknek, hogy önmaga győződjék meg állapota szégyenletes voltáról. Azt hisz-szük, ha ez Magyarországra is életbe lépne, váratlan föllendülést venne a — fotografálási ipar.

* **Megint a miniszter ajánlja.** Lapunk tegnapi számában említettük, hogy a miniszterium nap-nap után hol egyik, hol másik lap, avagy mű támogatása mellett reklamiroz; tegnap megint a Dubravszky Róbert min. titkár által összeállított »Az állategészségügyi rendeletek gyűjteménye« című munka megjelenését közli

a törvényhatóságokkal s egyszersmind felhívja őket, hogy annak megjelenését területükön minél kiterjedtebb módon tegyék közhírré s megszerzését az érdekeltek ajánlják.

* **A koldus hagyatéka.** Szakolezán a város legnagyobb különöze, Pokorny János, azzal lepte meg a lakosságot, hogy a koldusnak hitt ember, a ki rongyokban járt s csak száraz kenyert evett, ezekre menő vagyont hagyott hátra s azt az utolsó krajczárig a szakolezai evangélikus egyháznak hagyta örökségül. Pokorny valamikor néptanító volt Jablonitz községben és csekély örökségét különözködő életmódja által növelte nagyra.

* **Tuljárt a rendőr eszén.** Szabó Imre meg Iványi István nap mint nap a „Bónékut«-hoz címzett nyári vendéglőben szoktak ebédelni. Ide szoktak ők kivonulni a megkerített zákmány-nyal, hogy nyugalommal költessék el azt, amit »szereztek«. Tegnap délben meglepte őket Moldován rendőr és elrontotta az ebédet. Egy gyanus nadrág is ott hevert mellettük és ezért — rendnek muszáj lenni — bekísérte őket a rendőrségre. A nadrágkérdés került először szóba. Iványi tagadott — nem is tehetett másképp — Szabó pedig beismerte, hogy ő lopta biz azt a kétágu ruhadarabot. Menten meg is mutatja: kítől. És egy másik novicznius rendőrrel elindultak a városba. A nagyteleki-utcába nyíló Kápolna-téren egyszer csak el kezdett Szabó jajgatni. Jajajaj! A rendőr ijedve kérde, hogy mi a baja. — Szabó csak jajgat és fogja a hasát. — A komlokát megbökte a rendőr és úgy okoskodott: szégyenlős szegény; elfordulok. — Ezalatt egy másik emberrel, háttal a csavargóhoz beszódba ereszkedett. — Mire megfordult, Szabó nem volt sehol.

* **Talált kincs.** San-Franciskótól két angol mértföldnyire egy hegyszakadék nyílásában két pásztorfiu gazdag leltre bukkant. Nem kevesebb, mint háromszázezer értékű antik arany- és ezüstdrágaságokat és nagymennyiségű pénzt találtak. Azt hiszik, hogy e kincseket ferenczendi barátok rejtették el, még abból az időből, mikor a polgárháboru kitörése veszélyeztette a magánvagyon háborítatlan élvezését.

* **A kutyák elsőbbsége.** Bécsből jelentik: A munkások május elsején a rotundában nagygyűlést akartak tartani s engedélyért folyamodtak a rendőrséghez. A rendőrigazgató arról értesítte a munkásgyűlést rendező bizottságot, hogy nem engedheti nekik át a rotundát, mert ott május elsején — kutyakiállítás lesz.

* **APRÓ HIREK. Apáczakolostor Szombathelyen.** Hidassy Kornél, szombathelyi püspök, az ottani Paragvári-utczában telket vett, melyen apáczakolostort fog építtetni. A telek, mint tudósítónk írja, körülbelül 4500 négyszög méter s igen szép, egészséges helyen fekszik. — **Billroth szobra.** A bécsi Rudolfinumban leleplezték Billroth tanár szobrát, amely alkalommal gr. Wilczek János szép emlékbeszédet mondott, méltatva Billrothnak a tudomány és a humanitás terén szerzett érdemeit. — **Római régiségek.** Sopronban, egy ház építésénél a rómaiak idejéből származó szarkofágot találtak, amelyben igen sok gyantapreparátumból készült csecsebecsét szedtek össze. A csinos régiségeket a város muzeumában helyezik el. — **Halálos baleset.** Az Egyedi-féle újpesti-uti szeszgyárban rémületes baleset történt. Vig 38 éves kocsis a gyár udvarában oly szerencsétlenül fordult a kocsiával, hogy a falhoz lapult és szörnyet halt. — **Hajduvezérek kivégeztetése.** Bostonban István hajduvezért, a ki a Cebinae-pörben tett az a vallomásaival, hogy a radikálisok öt Sándor király megmérgezésére felbérlették, Szerbia határán tul is általános ismert nevet szerzett magának, valamint Cincariu Vasu hajduvezért is, a semmitűszéknek ítélete alapján, e hó 23-án, Kragujevacban agyonlöttek.

Epizódok.

Agliardi nuncziusnak Nagyváradon időzése alkalmából.

Magas vendégünk legelőször a nagyváradi kir. kath. jogakadémiát tisztelte meg látogatásával, Ugyanitt sokáig időzött a tanári szobában s hosszasan vizsgálta Magyarország nagy falu térképét. Különösen Fiume fekvését is figyelembe vette.

Közben nagy hangsúlylyal azt mondta: — Bizony nagy és szép föld ez a Magyarország.

Még javában tanulmányozta a térképet, midőn az örökké kedélyes Wolafka egyszerre csak odabökött a térképre az ujjával, s így szólt:

— Ime, itt van Debreczen!

Midőn a nunczius a jogakadémia könyvtárában időzött, maga kérte elő a vendéglőkönyvet. Ilyennek nem léteben egy a könyvtárnoki asztalon fekvő papírra jegyezte fel a nevét.

Persze a becses emlék sok vágyó szemet vont magára, ennél fogva ott azonnal gondosan zár alá vétetett.

Az intézet igazgatója, most utólag egy diszes vendéglőkönyvet készített, melynek első lapját a nunczius aláírása fogja képezni.

A tollat, melylyel az aláírás történt lapunk szemes szerkesztője tette el emlékül.

Biboros püspökünk mindkét napon diszebédet adott a nunczius tiszteletére. A második napon adott ebéd kiválóan kedélyes volt.

Ebéd alatt Hamza Miska bandája hozta a jobbnál jobb nótákat. Az öreg kitűnően kezelte a vonót s igyekezett még önmagát is felülmulni, mikor ilyen magas vendég előtt játszik.

Mesteri játéka annyira elragadta a nuncziust, hogy oda fordult a bibornokhoz s azt mondta:

— Remekül játszik ez a karmester.

— Nem karmesternek, hanem primásnak hívják nálunk — felelt mosolyogva a biboros.

— Bizonyára kevesebb gondja van neki, mint Vaszarynak, — jegyzé meg elmésen a nunczius.

Ebéd után az ebédlő melletti teremben, hol Hamza bandája tovább játszott, az összes vendégek a zenészek körül csoportosultak. S a nunczius rendkívül élvezettel hallgatta, különösen a kedvéért eljátszott cimbalom szólókat.

Ekkor Wolafka vette át a primás hegedűjét s a zenekar élére állva, először is rázendítette a »Rákóczy indulót«, s azután más zenedarabokat is játszott a bandával.

A házigazda, a magas vendég s az összes jelen voltak, sokáig, s képzelhetni milyen élvezettel hallgatták.

S a banda egyik tagja felsóhajtott:

— Ha ezzel a primással Amerikába mehetnénk!

Tudvalevő dolog, hogy gróf Montagnini, a nunczius titkára, megjelenése, magatartása, szellemes és kedélyes társalgásával mindenkit elbájolt.

A Szent-László-fürdői kiránduláson történt, hogy midőn a gyönyörű telepet, s ennek minden részleteit bejárták s megtekintette, a titkár, kinek minden nagyon tetszett s ki azonfelül arról is értesült, mely betegségekre különösen hasznos a fürdő, igen kedélyesen arra fakadt:

— Szinte jó volna egy kis reuma a nyáron.

Ott történt az is, hogy a nunczius, ki soha semmi ételt s italt napközben magához nem vett, bármivel is kínálgatták, nem fogadta el.

A titkár pedig rendkívül szereti a forralatlan tejet s a meglehetősen meleg időben nagyon vágyott egy pohár ilyen frissítőre.

A kirándulás és körültekintés végeztével, a nunczius fogata már visszafelé el is indult, akkor egy kis várakozás után tehetett csakszert a titkár a megkívánt pohár tejre.

De a poharat csakhamar ismét levette ajkairól s azt mondta:

— Brr! hiszen ez fött tej!

Igen érdekes tulajdonsága s illetőleg tehetsége a titkárnak, hogy már is nagyon sok nyelven beszél, s bármely nyelv megtanulására különös érzéke lévén, a legkönnyebben elsajátítani képes.

Itt léteben már a második napon, egészen tisztán elmondotta a hallott magyar szokat sőt hosszabb mondatokat is, s egyetmást meg is tartott azonnal emlékezetében.

Az elutazáskor a kisérőktől egészen tiszta ki-ejtéssel magyarul bucsuzott el:

— Jó reggelt! jó reggelt! —

Hivatalos közlemény.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.
4705./1895. rk. sz.

Hivatalos hirdetés.

A nmélt. m. kir. földművelésügyi miniszter urnak f. évi 17010—VII. 26. sz. körrendelete értelmében, a rendőrkapitányi hivatal részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Magyarország gyümölcsstermelésének fejlődését utóbbi időben nagy mérvben veszélyeztető vértetű (Schizoneura lanigera Hausm.) elleni védekezés szempontjából helyesnek bizonyult »Utmutatás« minden egyes érdeklődő gyümölcsstermelő által a rendőrkapitányi hivatalnál megtekinthető. Egyben a jelzett veszélyes rovar terjedése szempontjából figyelmeztetik a gyümölcsstermelő közönséget, hogy óvakodjék gyümölcsfacsemetűit és oltógalyait oly helyekről beszerezni, hol a vértetű jelenléte constatáltatott, vagy csak gyanítottatik is. Tájékoztás végett megjegyeztetik, hogy a vértetű nagyobb mérvű jelenléte ez idő szerint Pozsony, Arad, Temes és Brassó vármegyékben constatáltatott.

Nagyvárad, 1895. április hó 23-án.

Ifj. Rimler Károly,
rendőrkapitány.

A közönség köréből.

Nyilvános köszönetek.

Hant József elhalt betegségyező pénztári tag temetkezési járulékának felét: 10 forintot Rafalszky Gábor ur az elaggott iparosok javára volt szives adományozni, mely összeget köszönetünk nyilvánítása mellett ezennel nyugtatványozunk.

Nagyváradon, 1895. évi április hó 28.

Medveczky Dezső,
jót. biz. jegyző.

Hant József elhalt betegségyező pénztári tag temetkezési járulékának felét: 10 frtot Rafalszky Gábor ur a Nagyvárad-i Ipartestület Ifjúságának Önképző Egylete részére volt szives adományozni, mely összeget köszönetünk nyilvánítása mellett ezennel nyugtatványozunk.

Nagyváradon, 1895. évi április hó 28-án.

Bertsey György, Tenkei József,
egyl. elnök. egyl. jegyző.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 8-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár elé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskó-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskó-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

Vidéki levelezés.

Bihar, ápril 26.

Biharon f. hó 25-én éjjel fél 1 órakor vészkiáltások később a harangok félreverése ébreszték fel a nyugvó lakosokat első álmukból. A »tűz van!« kiáltásokra a nép a szerencsétlenség színhelyére sietett segíteni. Nem is terjedt tova a tűz, daczára az erős szélnek, mert nem volt az égőház közelében másík. Egy lakház, mely ismeretlen okból kigyult, teljesen leégett. A szegény zsellér ember Szűcs József ép előtte való napon költözött abba a házba, melyet nem rég vett meg az Alsó-utczán. Nem maradt egyebe, mint rajtavalója.

Mult hónapban jelentettem azt a hirt, hogy Biharban halotti szövetkezet van alakulban. Irhatom most, miszerint folyó hó közepén meg is alakult. Eddig mintegy 50 tagot számlál

valláskülönbség nélkül, lehet tagja mindenki a községben és vidéken, ha az 1 frt tagsági díját befizeti! Elnök Répássy Mihály utbiztos, Toperczer Gyula a jegyzője, Méhes Lajos a pénztárosa. Van választva még 12 választmányi tag, végül diszelnökül Szőke József helybeli jegyző választatott meg.

A tüzőtő-egylet, melyre oly égető szükség volna, nálunk épen nem bir létre jönni, pedig ily népes községben, mint Bihar, elvárható volna. Hisz ezelőtt két évvel már a tagokat megválasztották. Ha jól emlékszem, számuk hatvanra tehető. És még ma sem tud megszületni.

Végül jelenthetem még ama ujságot, hogy az óvoda a napokban megnyitott és működik. Az óvógyermek nagy számmal látogatják.

r. l.

E G Y L E T.

Meghívás.

A »Biharmegyei orvos- gyógyszerészi és természetudományi egylet« f. évi május hó 1-én d. u. 3 órakor (Uri-utca, Jogakadémia) szakülést tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom.

Kelt Nagyváradon, 1895. április hó 27-én.

Dr. Berkovits Miklós,
egyleti titkár.

REGENY-CSARNOK.

Az apai vér.

Regény.

Írta: Edhor J.

(22)

Fordította: Veress Zsigmond.

(Folytatás.)

— De kérlek mire való az? Halden nem gyöngé érzékeny természetű ember. Ő ott vallja azt meg, ahol biztonságban van, hogy elfogadják. Ő nem tud lemondani.

— De én szeretem őt, igen, szeretem mondhatlanul...!

— Ella — Ella, neje akarsz lenni? — Nordenlicht hangja remegett.

— Arra még nem gondoltam, kezemet neked ígértem.

— De te szereted Haldent!

— Gisbert, egy királyságot adnék azért, ha volna, hogy csak egyetlenegy percze e férfit lábaimnál lássam! Egyetlen szóért ajkairól, melylyel szerelmét árulná el odaadnám összes földi boldogságomat! Ha tudnád, mennyire kinez engem e férfi lényében az ellenkezés. Van valami lelkében, a mi nem engedi meg, hogy közeledjek, nem engedi, hogy eltévedjen, a mi őt egészen áthatja, a mi szüntelen ellenem harcol. En mondom neked, hogy szivesen odaadnék életemből egy évet, ha vele csak egy órára tudnám feledtetni Aloihiáját?

Csendesen haltak el Ella fájdalmas szavai az enyhe esti szellőben.

— Aloihi?... Ki az? — tört ki Nordenlicht bizonytalanul.

— Egy egyszerű leány Halden falujából, de a ki egy angyal szívével bírt.

— Szerette őt?

— Ha szilárd lelke szeretni képes oly értelemben mint mi, úgy bizonyára annak tárgya ő volt.

— És te?

— Én? — Ella keserűen nevetett föl. — Irányomban való érzelmeivel még mostanig sem vagyok tisztába, a falusi szenttel hasonlít engem össze, de én vártam, várok, s nem fogok hiába várni. Igen én szerelmét birni akarom, és birni is fogom mint a boldogult Aloihiát!

Egy magános fülemile édesen fájó s szivből jövő hangja verte fel a park csendjét. A hanghullámok gyöngéden panaszkodva ringatoztak a fák sudarai fölött. A közeli jászmin bokorból vigyázva emelkedék ki egy félnék madár fejecske, a mely oda ült nyugalomra s mintegy gondolkozni látszott, hogy azt az érzék mámorító dalt énekelje, melyet ép hallott, de meg-

ijedve gyors szárnycsapásokkal tova repült. A szabad tér közepén azonnal egy magastermetű férfi volt látható keresztbe font karokkal. Aggodalmasan repkedett a megrémült madárka a levegőben.

— Ella, ezek után, melyeket nekem mondtál, köztünk minden összeköttetés lehetlenné, egészen lehetlenné, vált. Magadat s engem is csalogatsz. Ily szeretettel szivedben nem lehetsz nőm, az sérti büszkeségemet. És én mégis Ella, oly kimondhatatlanul szeretlek — s szeretlek! Te nekem atyám és anyám, fivérem és nővérem voltál. Mily egyedül állottam egykor. Most pedig sötét szorongással keblemben állok itt, a mely velem Haldent meggyűlölteti. Igaz, nekem gyűlölnöm kell őt, jól sejtettem, hogy egykor előlem a kedvet el fogja ragadni, a melyet én akarok birni!

A parkban az árnyak mind hosszabbak és hosszabbak levének.

Az éj csendesen leszállt s Halden Felix még folytyn észrevétlenül ült a padon, mely a kavicsos borított téren állt a tölgyek között, a melyeknek ágai a kellemes esti szélben himbálózni kezdtek. A hold lassanként feljött, ezüst sugarai a fák ágai között bujkáltak, mialatt a széles sötét park tökéletesen álomba merültnék látszott, melyen a holdsugarak fénylően játszadoztak, s csodálatos alakokat varázsoltak elő. Most a holdfény egy magános ember alakját világítja meg. Előbb csak gyöngén, majd egész teljében veti rá sugarait a szép, nyugodt vonásokra. Barna dus haját homlokáról elsimitja, kalapját veszi s gyorsan a kastély felé tart.

Itt a széles csarnokba majd a lépcsőkre lép. Nem sokára szobácskájában van. A gyertyák ki voltak égve, gyorsan másokat gyújt, író asztalához lép, tollát a tintába mártja, csak egy sort ír a fehér lapra, összehajtja s Nordenlicht tábornok nevét írja rá. Azután a szomszédos hálószobába lép, egy kis fénytelen fényképet vesz le a falról, ágya fölé, ismét visszatér az első terembe, az ablakhoz megy, s hosszasan vizsgálja szelid heesett arcvonásait azon papi alaknak, melyet a képecske ábrázolt. Most magasra emeli az ég felé skabátja oldalzsebébe rejti.

Azután kioltja a gyertyákat s nesztelenül azon úton hagyja el a szobát, amelyen idejött. Nem lehetett több éjfélnél, midőn a parkból az országuttra lépett. Egy pillantás órájára megértette vele, hogy nagyon kell sietnie, ha a városkába jókor akar érkezni, hogy a főváros felé haladó vonatot használhassa.

— A gyors zajos lépések, melyek az úton feléje közeledtek két éji vándorra tették figyelmessé, kik vele szembe jöttek s nagyon gyorsan haladtak. A sápadt holdfényben az egyenruha gombjai fénylettek, a melyet az egyik szembejövő hordott, s erről Felix nagyon könnyen felismeri a rendőrt, aki a megszökött rabló üldözésében oly tevékeny vala. A rendőr is megismerte mindjárt a tanár magas deli alakját. Üdvözlé s kérő hangon mondta:

— Bocsásson meg tanár ur, ép önhöz akartam menni, s azon gondolattal foglalkoztam, hogy miként juthatnék be a kastélyba leg hamarabb s ime önt a szerencsés véletlen utamba hozta.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Holló Lajos a vármegyei tisztújítások ügyében szólal fel. Bánffy miniszterelnöknek egy bécsi lapaan megjelent nyilatkozata sejteti, hogy ezeknél a választásoknál a kormány minden áron a saját akaratát fogja érvényesíteni, másrészt eltagadhatatlan, hogy a megyei tisztviselők notációja nem áll a kor színvonalán, azért interpellációt nyújt be.

Meszlenyi Lajos: A kormány régebbi ígéretei ezt a reményt ébresztették a nemzetben, hogy az ország régi vágya a magyar udvartartást illetőleg végre valósulni fog és ez a remény a legújabb hírek szerint egy »vakulj magyar!« — és »nesze semmi fogd meg jól« féle intézkedéssel lett kielégítve, midőn egy viczehofmesteri hivatal szervezéséről hoz-

tak a lapok hirt. Ez sem a történelemmel, sem a magyar közjoggal nem egyeztethető ki és a nemzeti aspirációkat sem elégítheti ki, azért szónok a kormány ajkáról akarja hallani, hogy a miniszterelnök urhoz általa benyújtandó interpelláció a kormányelnök által helyesnek fog-e találtatódni? (Nagy derűtség.)

Apponyi A. gróf ugyanezen ügyben interpellál.

Interpellációja a Mészlányi Lajos interpellációjával börtülbelül egyértelmű.

Bernáth a tokaj-rakamazi árvíz rongálta kincstári utnak helyreállítása iránt interpellálja a pénzügyminisztert.

Elnök az ülést fél 2 órakor berekeszti.

Pápai kitüntetés.

Budapest, ápril 27. (Saját tud. táv.) Matyasovszky Lajos nyugalmazott primási jószágigazgatót Ő Szentsége a Szt. Gergely rend lovagjává nevezte ki.

Katonai szemle.

Budapest, április 27. (Saját tud. táv.) A bécsi helyőrség tavaszi nagy szemléje ma délelőtt volt király Ő Felsege, Lipót herceg, Rajner főherceg, Mária Immaculata főhercegnő és igen nagy közönség jelenlétében. A szemle végeztével az udvar Schönbrumba vonult vissza.

Rejtélyes haláleset.

Budapest, április 27. (Saját tud. táv.) A budapesti »Magyar Király« szállónak tulajdonosát, Ment Andrást ma délelőtt a Haas-palota lépcsőházában — földszint — halva találták. A koponya és egyik karcson szét volt törve. Ment morfinista volt és lehet, hogy ez okozta halálát; habár az öngyilkosság lehetősége nincs kizárva.

Udvari hírek.

Budapest, április 27. (Saj. tud. táv.) Lipót bajor herceg ma reggel Bécsbe érkezett. Király Ő felsége fogadta a pályaudvaron.

Rendjelviselési engedély.

Budapest, április 27. (Saját tud. táv.) A hivatalos lap mai száma közli, hogy gr. Szapáry Géza m. kir. főudvarmesternek király Ő Felsege megengedte, hogy a bajor kir. korona érdemrend nagykeresztjét elfogadja és viselhesse.

A magy. állam vagyona.

Budapest, április 27. (Saját tud. táv.) Az államkincstár vagyonmérlege elkészült. E szerint az összes vagyon 2630 millió forintot képvisel; a teher pedig 2295 millióra rug. E tehernek kilencz tized része állami adósság. 200 milliónál nagyobb az összeg, melylyel az állam hátralékképen tartozik.

Német kormányválság.

Budapest, április 27. (Saját tud. táv.) A berlini »Börzenzeitung« szerint Hohenthal herceg birodalmi kancellár a Köller belügyminiszter által a centrummal kötött egyezség miatt lemondási szándékát nyilvánította.

Megesőkent bevételek.

Budapest, ápril 27. (Saját tud. táv.) A magyar államvasutak bevételei, január hóban félmillió forint esökkénést tüntetnek föl. Ezt a csökkenést a február havi számadások már 700,000 forintra emelték.

Szerencsétlenül járt herezeg.

Budapest, április 27. (Saját tud. táv.) Madridból jelentik, hogy az orleáni herezeg Szevilla közelében tartott vadászon leezett a lóról és eltörte a lábát. Az orvosok súlyosabb következményektől tartanak.

Orosz diákok sorsa.

Budapest, április 27. (Saját tud. táv.) Varsóból jött magánlevél jelenti, hogy az orosz közoktatásiügyi miniszter az összes iskolák igazgatóihoz bizalmas körlevelet intézett, melyben tudtul adja, hogy a tanulók rendőri felügyelet alá helyeztettek, és követeli, hogy a liberális gondolkozású diákok ellen a legnagyobb szigorúsággal járjanak el.

Elfogott anarchisták.

Budapest, április 27. (Saját tud. táv.) Toledóban három francia anarchistát fogott el a rendőrség, akik Spanyolországban merénylet elkövetését tervezték.

Japáni hírek.

Budapest, ápril 27. (Saját tud. táv.) Orosz-, Francia- és Németország követelése a japán kormányt igen kellemetlen helyzetbe hozták, mert ezek a követelések a nemzeti aspirációkkal homlok-egyenest ellenkeznek. Angolország és Olaszország minden pressziótól tartózkodnak; az amerikai Egyesült-Államok kormánya pedig támogatni hajlandó a japán követeléseket, melyek az ő érdekeit is előmozdítják. A protestáló hatalmak Liaotung félszigetnek Japán részére való átengedését kifogásolják a legelső sorban.

K ö z g a z d a s á g.

Szarvasmarha tenyésztésünk.

Hírlapjaink nagy része s ezek között elismert szakérőkkel bírók is, minden kínálkozó alkalommal nem győzik eléggé kiemelni marhatenyésztésünk fellendülését s qualitativ emelkedését. Hogy ezek a túlzott dicséretiek sok tekintetben nem egyebek akademikus frázisoknál, arra már több ízben rámutatni bátor voltam, dacára ennek, nem tartom feleslegesnek mezőgazdaságunk e feletti fontos tényezőjét ismét és újólá szőnyegre hozni.

Nem kicsinylem én kormányunk azon intenczióját, mely szerint előszeretettel igyekszik a nyugati fajokat hazánkban terjeszteni, azt is méltányolni tudja minden gazda, hogy saját fajunk emelése céljából a községek részére tenyésztésre alkalmas apaállatok jutányos ár mellett való beszerzéséről gondoskodik, azonban az egész eljárásban nem látom a kellő céltudatosságot, sem az okszerű tenyésztéshez megkívántató többi faktorok kellő méltatását.

A nyugati fajok kultiválása oly vidékeken indokolt és indikált, ahol a tej jól és biztosan értékesíthető, tehát a nagyobb városok szomszédságában, továbbá hűvösebb klímával bíró hegyi vidékeken ahol a vaj és sajtkészítés hasznos, de hogy a nagy alföldön s Erdélynek nagy részében is kizorítsuk a nyugati marhá-

nak több tekintetben túlzott előnyei kedvéért a mi kítűnő keleti fajunkat, ez már a legnagyobb könnyelműség határát is tullepné. Ez az elhanyagolása a magyar fajnak s helyette a nyugati fajok tulenyésztése első sorban tulprodukczió folytán nevezetesen esökkenténé a tej árát, s másodsor rendkívül megdrágitaná a magyar fajt mint igavonó erőt. Mert mi magyar gazdák még igen távol vagyunk attól, hogy a sokkal olcsóbb ökör-erőt feleserélhessük az aránylag sokkal drágább lóerővel s hogy a sokkal kisebb ökör-rizikó helyett a hasonlíthatlanul nagyobb lókozczázatot nyakunkra vegyük.

Igen figyelemre méltó körülmény az is, s ezt a tapasztalás eléggé bizonyítja, hogy a nyugati faj sokkal nagyobb mértékben van alávetve mindenféle s ezek közt olyan járványos betegségeknek, melyek a mi fajunknál eddigéle még nem léteztek, például a ragadós tüdőlobnak, kétségtelen az is, hogy a keleti marhavész nagyobb pusztításokat tesz a kényelmesebb természetű nyugati marhában, mint a mi fajunkban.

Mindezen okoknál fogva aggodalmas lélekkel figyelmeztetjük t. gazdatársainkat, ne ámitassák el magukat a sok reklámos előny által, melylyel állítólag a nyugati faj a mi marhánk felett bír, de a mely az érem másik oldalán csak gyenge esábitó lidérczfényt mutat.

A nyugati faj előnyei közé számítják a gyorsabb fejlődést s a bővebb tejlést, a mi fajunknál rendesen csak azt ismerik el előnyül, hogy silányabb takarmányon s kopár legelőn is — már ugy ahogy — megél. A kik ily szempontokból itélik meg a különböző fajokat, nem járnak helyes uton, mert nem kutatják az okokat, melyek a fajok közt nagy különbségeket előidézték.

Non datur saltus in natura. Abszurdum azt hinni, hogy a nyugati marha eredetileg mindazon jó tulajdonságokkal — gyors fejlődés, jó tejlés, hizékonyosság — bírt volna, melyek ma oly becessé teszik. A mivé ez a faj fejlődött, azzá egyedül az ember szakértelme s kirtartása tette, de ehhez, miután nines ugrás a természetben, igen hosszú időszak kellett. Nem lehet kétség benne, hogy hosszú, következetes és céltudatos tenyésztés által a mi fajunkat is tökéletesíthetjük említett irányban, azonban kérdés nem vonná-e maga után ezen új irány marhafajunk izomerejének s gyors mozgási képességének csökkenését? Én ugy hiszem, hogy igen is, mert természeti törvényen alapszik, hogy a hiányos mozgás az izmokat jelpetyheszti, a liszt- vagy czukortartalmu tápanyagok pedig a zsír- és tejválasztást nagy mérvben elősegítik, ellenben a bő mozgás s a nitrogin (protein) tartalmu táplálék az állat gyors mozgását s izomerejét nevezetesen emeli.

Mi azt a hátrányt illeti, melylyel magyar fajunkat vádolják, hogy t. i. lassu a felődése, épen azon előnynek következménye, melyért annyira magasztalják, t. i. hogy a legsilányabb takarmányon is felnevelhető. Hát bizony a sovány homokban, vagy más kimerült, kiélt talajon senki se várjon dus aratást. Ép a rosz tartás okozza a lassu fejlődést s végeredménye a test teljes elsatnyulása.

Szarvasmarháink előnye, hogy a legsilányabb táplálékkal — télen szalmával, nyáron kopár legelővel is beéri! Ezen szerencsétlen, átokteljes elv követése tette tönkre kigazdánk marhatenyésztését. Akármerre tekintünk széles e hazában, a legszomorubb látványok tárlnak szemünk elé, kigazdáinknál a régi czimeres marha helyett tulnyomólag csenevész, emelgetős ivadékok látunk, az 500 frtos jármos ökrök eltűntek a föld színéről.

Midőn kormányunk tele torokkal dicsékszik marhatenyésztésünk haladásával s ezt talán egyedül az ő böles intézkedéseinek tulajdonítja, ezzel azt dokumentálja, mennyire tájékozatlan az országos marhatenyésztés terén.

Sem a kiállítások, sem egyes nagybirtokosok mintaszerű tenyésztetei nem nyujtanak hü képet országos marhatenyésztésünkről, szét kell tekinteni a tömeg közt, a kigazdák nagy tömege közt, hogy igazi kép álljon szemünk előtt.

Mindaddig még helyes takarmányozással marhánk észszerű tenyésztésére minden figyelmünket arra fordítjuk, mindaddig még tenyészanyagunk kiválasztásával a legpedásabb szigorral nem fordítunk egyenlő figyelmet ugy az

anya mint az apaállatainkra, hiába való lesz minden igyekezetünk s fáradozásunk. Azt a jó eredményt, mit a korrekt apaállatoktól várunk, mindenkor le fogja rontani a lelkiismeretlen s tudatlan nevelés.

Nagyvárad, 1895. április hóban.

Rimler Pál.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. április 26.

Készáru üzlet. Készbuza ma ismét 19 krral drágult és malmaink vételkedve nagy forgalmat létesített, melynek folyamában 60.000 q. hazai buza kelt el. Idegen buzában nem volt forgalom. Rozs irányzata változatlan, 5.80—5.95 forinton adott el. Arpa irányzata nyugodt. Tengeri irányzata változatlan. Zab irányzata esendes. Elkelt: 200 q. 7 frt, 100 q. 6.93 $\frac{1}{2}$ frt, 100 q. 6.90 készpénzfizetés ellen.

Mai hivatalos jegyzések effektív árakban.

B u z a						
F a j	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
Bánsági	uj	74	---	75	---	---
"	uj	76	---	77	---	---
"	uj	78	7.30	79	7.35	7.40
"	uj	80	7.40	81	7.45	7.50
"	uj	82	7.50	83	7.55	7.60
Tiszavidéki	uj	74	---	75	---	---
"	uj	76	---	77	---	---
"	uj	78	7.35	79	7.40	7.45
"	uj	80	7.45	81	7.50	7.55
"	uj	82	7.55	83	7.60	7.65
Pestvidéki	uj	74	---	75	---	---
"	uj	76	---	77	---	---
"	uj	78	7.30	79	7.35	7.40
"	uj	80	7.40	81	7.45	7.50
"	uj	82	7.50	83	7.55	7.60
Fejérmegyei	uj	74	---	75	---	---
"	uj	76	---	77	---	---
"	uj	78	7.30	79	7.35	7.40
"	uj	80	7.40	81	7.45	7.50
"	uj	82	7.50	83	7.55	7.60
Bácskai	uj	74	---	75	---	---
"	uj	76	---	77	---	---
"	uj	78	7.40	79	7.45	7.50
"	uj	80	7.40	81	7.55	7.60
"	uj	82	7.50	83	7.65	7.70
Román	uj	74	---	75	---	---
"	uj	76	---	77	---	---
"	uj	78	---	79	---	---
"	uj	74	---	75	---	---
"	uj	76	---	77	---	---
"	uj	78	---	79	---	---
Bolga	uj	74	---	75	---	---
"	uj	76	---	77	---	---
"	uj	78	---	79	---	---

II. Határidő üzlet. Külföldön a szilárd hangulat eltart, nálunk ellenben az ellanyhult készáru forgalom spekulásaink vételkedvén korlátozta. Ennek folytán buza, rozs és zab 4—5 krral csökkent, buza máj—jun.—ra pedig teljes 10—12 krnyi visszaesést tüntet föl.

Tengeri a kontremine fedezése folytán 8—10 krral javult, később némileg gyengült, de szilárd jellegét délután visszanyerte, mikor is buza öszre újra 4—5 krral javult.

Felmondásra került: 1500 q. rozs, 3000 q. arpa, 5000 q. zab.

Előfordult kötések: buza tavaszra 7.27—7.35 frt, buza május—júniusra 7.20—7.28 frt, rozs tavaszra 6.—6.05 frt, tengeri máj.—jun. 6.89—6.94 frt, zab tavaszra 6.52—6.62 forint, szept. okt. 6.14—6.17 frt káposzta-repce augusztus—szeptemberre 10.50—10.65 forint.

Sertés-üzlet.

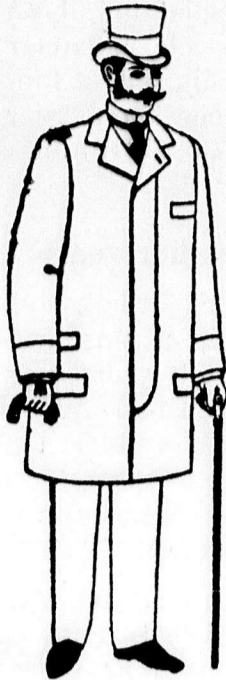
Kőbánya, április 26. Készlet: 155.196 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 44 $\frac{1}{2}$ —45 kr.; közép: 44—44 $\frac{1}{2}$ kr.; süldő kövér: 47—48 kr.; sovány: 45—46 kr.; román: —.—; Szerb kövér 46—46 $\frac{1}{2}$ kr.; könnyű 44 $\frac{1}{2}$ —45 $\frac{1}{2}$ kr. A hizott sertés üzlet irányzata: esendes.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. április 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	123.25
Magyar koronajárdék	99.35
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	126.50
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	104.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	125.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	162.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	149.50
Osztrák járadék papírban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.50
Osztrák járadék aranyban	123.75
Osztrák korona járadék	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1090.—
Magyar hitelbank részvény	460.—
Osztrák hitelintézet részvény	397.10
Osztrák-magyar államvasúti részvény	435.—
20 frankos arany (Napoleon d'or)	968.—
Német birodalmi márka	59.70
London vista	122.20
Paris vista	48.40
20 márkás arany	11.94

NYILTÉR.



Tavaszi felöltők

(Überzieher) tiszta gyapju Milton 11 frt.

Fekete Camgarn vagy Cheviot szövetből 13 frt.
Vizmentes Havelok nagy pellerin gallérral 10 frtért kaphatók

NEUMANN M.

férfi-ruha üzletében Nagyváradon csakis Bémer-tér, (Kishid-fő.)

(Czégemet hasonnevű czéggel kérem össze nem tévesztetni.)

Vidéki megrendelések utánvét mellet eszközöltetnek.

Meg nem felelő árúk szivesen kicseréltetnek.

(77) 31—75

ERÓDI H.

czukrászata

Renoválás következtében néhány napra a színházi kioszkba

tétezt át, a hol úgy mint eddig a n. é. közönségnek mindennel szolgálatjára áll. Rendelések azonban az üzlet helyiségben is felvállaltatnak.

Teljes tisztelettel

(100) 4—4

Eródi H.

Fröhlich József

MÉZ- ÉS VIASZÁRU-ÜZLETE NAGYVÁRADON.



Ajánlom a Főt. kath. Plébános urak b. figyelmébe kitűnő minőségben és az egyház rendeletei szerint **valódi tiszta méhviaszból** készített templomi és egyéb viaszgyertyáimat.

Alapítottatt 1835.

Elsőrendű valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kgr. 3 frt.

Elsőrendű husvétli-méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt 60 kr.
Sárga oltár-méhviaszgyertya, a nagyheti egyházi szertartáshoz és gyászistentiszteletekhez 1 kgr. 2 frt 20 kr.

Másodrendű méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt.

Műviaszgyertya 1 kgr. 1 frt 60 kr.

Gyújtó viaszgyertya, nem csepegtet, 1 db 10 kr., 1 kgr. 2 frt.

Finom tomjén 1 kgr. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kívánatra — bérmentve szolgálók. — Bármely fajta viaszgyertyámat, 5 kgramm mennyiségtől kezdve, bármely postállomásra díjmentesen csomagolva, bérmentve szállítom.

Czégem számos előkelő kitüntetéssel és elismerő-levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel

(44) 7—0

FRÖHLICH JÓZSEF.

Egy ügyes fiu tanulólul fólvetetik.

TÓTH LAJOS

Hardtmuth-féle porcellán és majolika,

ugyszintén saját készítményű

tűzálló kályha, kandalló, takaréktűzhely és fürdőkád

NAGY RAKTÁRA

NAGYVARAD, Kis-Fürdő-utca 466. szám a. (Saját ház.)

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS!

Van szerencsém becses tudására hozni, miszerint Nagyváradon, Kis-Fürdő-utczán (saját ház) évek óta fennálló **KALYHA-RAKTÁRAMAT** megnagyobbítottam és a Hardtmuth (Budweis) czéggel való előnyös üzleti összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok, hogy úgy a saját, valamint a külföldi gyártmányu legjobb minőségű

kandallók, kályhák, takaréktűzhelyek és fürdőkádak

készítését a legolcsóbb árak mellett eszközölöm és árusítom el. Régi kályhák, takaréktűzhelyek átrakását és javítását pontosan teljesítem. Ez alkalommal felhívom becses figyelmét

a Hardtmuth-féle kályhák, kandallók, takaréktűzhelyek és fürdőkádakra,

melyekből helyben kizárólag **csakis én vagyok jogosítva raktárt tartani.**

Ennélfogva úgy a helybeli, valamint a fővárosi czégek bármelyikével esin, választék és olcsóság tekintetében versenyezem.

Kályháim jósága, tartóssága és fűtő képességeért teljes szavatosságot vállalok.

Elvem törekvéssel oda juthatni, hogy a mai előhaladott korszellem igényeinek jómínőségű és izletes kivitelben, megfelelő szolid árak és pontos kiszolgálással megfelelhessenek.

Azon reményben, hogy e nembeli szükségleteit nálam fogja beszerezni, becses pártfogását kérve, maradok

kitűnő tisztelettel

Tóth Lajos,

kályhás.

(85) 5—25

Tiszteletteljesen tudatom a nagyérdemű géptulajdonos közönséggel, miszerint több kísérletezéseim során a **gépek bármely hibáit** kijavítani, esetleg azoknak bármely alkatrészeit **ujjonnan készíteni** képes vagyok, továbbá bátorodom szives figyelmébe ajánlani

Schuber gyalu-gépemet,

melylyel a gőzgép álló helyén a tolatyut és tolatyú tükrét a legpontosabb egyenletességbe lehet gyalulni, — miáltal **25—30 százalék tüzelő-anyag megtakarítható.**

Ugy szintén ajánlom az **egész világon legjobbnak bizonyult szabadalmazott gyors löheremagfejtőmet**

külön álvánnyal, gőzerő- és lovas járgányhajtásra.

Gyártok bármely cséplő-gépbe helyezhető szabadalmazott **gyorslöheremagfejtőt**, a melynek megrendeléséhez szükséges a cséplődob hossza és körmérete, mire nézve a megrendelést idejekorán kérem beküldeni, hogy annak elkészítésével pontos időre megfelelhessenek. Minden általam készített munkákért felelősséget vállalok. Végre gyártok **szab. szikrafogókat locomobilokhoz és pótsorvetőket.**

Teljes tisztelettel

Kádár Gyula

szabadalmazott gyors löheremagfejtő gyára és gépjavitó műhely

(99) 3—3 **réz- és vasöntődéje**
Nagyváradon.

Lakás: Várad-Velenceze, Templom-tér.

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS!

FÉLIX-FÜRDŐ

NAGYVÁRAD MELLETT.

Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél, kocsin $\frac{3}{4}$ óra távolban. Május—augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. — Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdő-telep mellett van.

Az európai hírű 49° c. meleg természetes hévvíz javulva van: az ízületi és izmok csúszos bántalmánál, idült és különösen savós ízületi loboknál, csonttörések és ficzámok után visszamaradt fájdalmaknál; köszvénynél s annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek (ischiasnál), különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és körötti izzadmányoknál, belsőleg: heveny- és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Állandó fürdőorvosok:

Dr. GRÓSZ ALBERT és Dr. SCHIFF ERNŐ.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu **szobák napi ára 80 kr. 3 frt között váltakozik.**

Gyógyterem (Cursalon) hirlapokkal, zongora és tekeasztallal. — Terraszok szép kilátással. — Éttermek. — Sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő őserdőben. — Az erdőben jó tekepálya.

Hat tükörfürdő, család- és kádfürdőkön kívül **mór-fürdők** is vannak rendszeresítve.

➔ **Állandó kitünő zenekar.** ➔

Prospectust kívánatra küld a

(97) 4—4

Fürdőkezelőség.

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Feltünő női confectioné ujdonságok

az 1895-iki tavaszi idényre!

u. m.: capes, gallérok, jaquetok és esőköpenyek

a legjutányosabban beszerezhetők fönti czégnél.

Kiterjedt üzleti összeköttetések, valamint **gyár- és export-üzletünk** folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy velünk e szakmában

ugy jutányosság, valamint izlés tekintetében

(75) 17—20

egyetlen czég sem versenyezhet.

A t. hölgyközönség saját érdeke üzletünket meglátogatni.

Alapított 1865-ben.

Budapest, Károly-körút.

Debreczen, Fő-piacz.

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a *padlózat-mázakra*, arra indítottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLÓ-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmúlja és melyet három legkedveltebb színben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készítem, úgy fényre, mint tartósságra a legjobbnak ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ 1 kilo . . . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . . . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | (GLAZUR) ZOMÁNCZ 1 kilo . . . 1 frt 10 kr.

Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolcsóbb árban.

(78) 12-20

Kiváló tisztelettel

BERKES BERTALAN,
Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Tejeladás.

A nagyvárad i. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 854. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

(2) 22-0 uradalmi igazgató.

Ruha-megőrzés.

Tudatom a n. é. közönséget, hogy elfogadok mindennemű **szőrme- és téli ruhák**

nyári megőrzését

jutányos árért és azoknak pontos kezelését felelősség mellett teljesítem.

Tisztelettel

HORVÁTH JÁNOS,

szücs-mester

Nagyvárad, Fő-utca, volt Pelikán-féle üzlet (98) 2-3 mellett.

Műhely: N.-Magyar-utca 332. (saját ház.)

Hirdetéseket

elvállal jutányos áron

0-23 (22)

a

„Tiszántúl”

kiadóhivatala:

Nagyvárad, Apáczka-utca 3.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

LEGUJABB KALAPOK.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Déri-házban volt **czipő-üzletünket áthelyeztük** és a Zöldfa-utca

Dr. MUNK-féle bazár-épületben

egy a mai kornak megfelelő **URI**

DIVAT-ÜZLETET

rendeztünk be.

Különlegességek Pless Vilmos cs. és kir. udvari kalapgyárából.

Angol és olasz kalapok főraktára.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árak!

Ingek, gallérok, nyakkendők, harisnyák, selyem- és bőrkesztyűk, saten- és francia Batist-ingek, illatszerek, pénz- és szivartárczák, esőernyők, sétapálcák stb.

!! Legnagyobb raktár férfi-, női- és gyermek czipőkben !!

MEGLEPŐ OLCSÓ ÁRAK!

(90) 5-10

Nádor L. és Társa, Nagyvárad.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.